

SLOVENSKI Jadrana

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

KOPER — 29. MARCA 1963

Poština plačana v gotovini

LETO XII. — ŠTEV. 14

OB SPREJEMANJU NOVIH ČLANOV V ZVEZO KOMUNISTOV V ZADNJEM OBDOBJU

RAZVOJ POSTAVLJA PRED KOMUNISTE ČEDALJE VEČJE ZAHTEVE

Kaj povedo številke o gibanju članstva v Zvezi komunistov v primorskem okraju — Prizadevanja po pravilnih kriterijih za sprejemanje v članstvo ZK prinašajo čedalje boljše sadove — V ZK je treba sprejemati take ljudi, ki imajo osnovne pogoje, da postanejo aktivni in odgovorni družbeno-politični delavci

V zadnjih dveh letih so osnovne organizacije ZK in komiteji ZK v primorskem okraju posvetili precejšnjo skrb notranji graditvi Zveze komunistov. Občinski komiteji so pomagali članstvu in vodstvom osnovnih organizacij oblikovati pravilne kriterije za sprejemanje v članstvo ZK in kriterije, po katerih naj bi se ravnala kaznovalna politika v Zvezi komunistov. V tem obdobju so nastale v organizacijski strukturi večje spremembe. Z vključevanjem članov v organizacije ZK v podjetjih, kjer delajo, z ustanavljanjem novih organizacij v podjetjih in nekaterih ustanovah in zavodih je prešlo v te organizacije nad 2000 članov. Tako se je število osnovnih organizacij v podjetjih in ustanovah povečalo za 135, zmanjšalo pa se je število terenskih in vaških organizacij ZK.

Po VII. kongresu ZKJ je bilo sprejetih precejšnje število novih članov (4.445), kar je 35,2% vsega članstva. Ob tako hitrem naraščanju članstva pa so se pojavile razne slabosti: premalo je bilo narejenega za idejno politično rast nov sprejetih članov, kriteriji za sprejem pa so bili ne-

enotni in deloma zastareli. Tudi je pri sprejemanju premočno prevladovala ocena individualnega prizadevanja na delovnem mestu, premalo pa idejna raven in družbeno politična aktivnost.

Šele po III. plenumu je izrazitejšje porasla skrb za oblikovanje enotnih kriterijev za sprejemanje novih članov. Vodstva organizacij so pri sprejemanju v ZK upoštevala večje zahteve, ki jih današnji razvoj postavlja pred komuniste. Prizadevajo si, da bi v ZK sprejemali take ljudi, ki imajo osnovne pogoje, da postanejo aktivni in odgovorni družbeno politični delavci. Zelo nizko število sprejetih članov v lanskem letu (komaj 258) in včasih le prebudo poostreni kriteriji pri sprejemanju delavcev in žena pa vendarle kažejo, da nekatere organizacije niso popolnoma pravilno razumele svojih nalog. Tako imamo vrsto organizacij v naših velikih podjetjih, ki lani sploh niso sprejele nobenega novega člana ali pa največ po enega do dva.

Lani so postale osnovne organizacije nekoliko bolj aktivne v odstranjevanju nedelavnih, pasivnih in nediscipliniranih članov iz vrst

Zveze komunistov. Na odgovornost so začele klicati posamezne člane ter jih kaznovati za prekrške. Zato je razumljivo, da je bilo lani kaznovanih večje število članov kakor v prejšnjih letih. Največ izključenih je bilo v osnovnih organizacijah v podjetjih. Podatki kažejo, da so se osnovne organizacije v podjetjih najodločneje lotile odpravljanja negativnih pojavov ter začele utrjevati notranjo disciplino in aktivnost članov. Še vedno pa razmerje med izključenimi in kaznovanimi ni najboljše, še vedno je največ izključenih, precej manj pa je bilo izrečenih nižjih vzgojnih kazni. To pa pomeni, da je v kaznovanih politiki še vedno dokaj slaba.

Po stanju konec decembra 1962 je bilo v okraju 12.900 članov Zveze komunistov. V posameznih komunah pa naslednje: Ajdovščina 611, Hrpolje 337, Idrija 704, Ilirska Bistrica 494, Izola 831, Koper 2610, Nova Gorica 2914, Piran 1060, Postojna 1051, Sežana 1209 in Tolmin 1075. Zaradi ostrejših kriterijev pri sprejemanju novih članov, večjega odstotka izključenih in brisanih članov iz eviden- ce se je število članstva v pri-

merjavi z letom 1961 zmanjšalo za 2,8%, in sicer v vseh komunah, razen v Izoli in Piranu, kjer pa je število poraslo. Konec leta je bilo v okraju 662 osnovnih organizacij ZK. Z vključevanjem komunistov v organizacije, kjer so zaposleni, z ustanavljanjem novih organizacij v podjetjih in nekaterih ustanovah se je lani v primerjavi z letom 1960 povečalo število organizacij v podjetjih in ustanovah za 135, za 143 pa zmanjšalo število terenskih in vaških organizacij. Spremenila pa se je tudi udeležba članov ZK po vrsti osnovnih organizacij. V organizacijah v podjetjih, šolah in ustanovah se je povečalo število članov za 2093, udeležba članov pa spremenila v teh organizacijah od 43,3% v letu 1960 na 59,6 odstotka konec leta 1962.

Po socialnem sestavu, ki upošteva tri skupine, pa je podoba o številu članstva konec leta 1962 naslednja: v skupini gospodarske dejavnosti skupno članov 7.749, in sicer a) visokokvalificirani, kvalificirani, polkvalificirani in nekvalificirani 4.397, b) učenci v gospodarstvu 6, c) z visoko, višjo, srednjo in nižjo strokovno izobrazbo 2.780, d) individualni kmetijski proizvajalci 481 in e) privatni obrtniki in ostali 85. V skupini negospodarskih dejavnosti skupaj 3.493 članov, i. s. a) visokokvalificirani, kvalificirani, polkvalificirani in nekvalificirani 182, b) z visoko, višjo, srednjo in nižjo strokovno izobrazbo 3.311. Izven dejavnosti skupno 1.658 članov, in sicer a) študenti in dijaki 102, b) učenci v gospodarstvu 5 in c) ostali, gospodinjice, upoko- renici 1.551.

Nadaljnji podatki o šolski ter strokovni izobrazbi članov Zveze komunistov pričajo o tem, da je usmerjenost v notranji graditvi Zveze komunistov pravilna, saj se kaže pri komunistih izredno prizadevanje za njihovo strokovno usposabljanje. V gospodarskih in negospodarskih dejavnostih se povečuje udeležba članov ZK z visoko kvalifikacijo in srednjo ter visoko šolsko izobrazbo, pada pa število nekvalificiranih ter polkvalificiranih članov z nižjo strokovno izobrazbo. Strokovno izpopolnjevanje članov ZK pa tudi pozitivno vpliva na kakovost njihovega dela v gospodarstvu in na strokovno boljše delo v organih javne uprave in družbenih ustanov.

Pregled novo sprejetih članov po dejavnosti v letih 1961/62 pa kaže, da so ostrejši kriteriji veljali v prvi vrsti pri zaposlenih v gospodarstvu. Zato je njihova udeležba v strukturi padla od 70,5 odstotka v letu 1961 na 60,9 v letu 1962. Povečala pa se je udeležba sprejetih v negospodarskih dejavnostih in izven dejavnosti, kar je vsekakor neugodno in pričča, da so se kriteriji za sprejem v ZK kljub jasnim napotkom III. in IV. plenuma uporabljali togo in nepravilno.

GRADBENA DEJAVNOST V POSTOJNI

Ob gradnji novega hotela je v Postojni v teku tudi živahna stanovanjska graditev. Po napovedi bo že v prvem polletju dogradjenih 40 novih stanovanj. Tu gre v glavnem za dograditve že začeti stanovanjskih stavb. Po načrtu pa se bosta domače gradbeno podjetje in gradbeno podjetje Slovensko Primorje iz Ajdovščine skoraj lotili tudi graditve 3 stolpnice, v katerih bo večje število dvo- in trosobnih stanovanj, in pritrčju pa bodo poslovni in trgovski prostori.

V okvir turističnih investicij pa šteje gradnja nove remize za jamske vlake, ki bo sezidana ob vhodu v jamo. Nujno potrebna investicija bo terjala okoli 9 milijonov dinarjev, ki jih bo delno kril Zavod Postojnske jame iz lastnih sredstev.

Pred okrajno konferenco Zveze komunistov v Kopru

Kaj pravijo delegati

Prihodnji torek, dne 2. aprila, se bo ob 8. uri zjutraj začela v Tomosu I. redna konferenca komunistov primorskega okraja. Pred tem važnim dogodkom smo se razgovarjali z nekaterimi delegati konference o problemih in nalogah komunistov v sedanjem obdobju ter vam v naslednjem posredujemo njihove odgovore na naša vprašanja.

Iz našega pomorskega podjetja Splošne plošbe Piran so kar trije delegati za okrajno konferenco ZK, Mirkica Gorjupa v soboto pri našem obisku ni bilo doma, pač pa smo se našli z Ivanom Majnikom in Andrejem Grahorjem, katerima smo za bralce našega lista zastavili dvojce vprašanj.

Tovariš Majnik, spričo številnega delovnega kolektiva vašega podjetja in raztresenosti ladij kot ekonomskih enot po vsem svetu, pa še spričo nenehnega rotacijskega ciklusa, v katerem se nujno menjavajo člani ladijskih posadk, je gotovo izredno oteženo vsako kontinuirano politično delo v delovnem kolektivu. Ste morda komunisti v podjetju temu problemu posvetili kakšno posebno pozornost?

Res je to precejšen problem in naš komitej ZK v podjetju se z njim že dolgo ukvarja, ga analizira in išče najboljše možne rešitve. O tem bomo razpravljali tudi na okrajni konferenci Zveze v Kopru prihodnji teden. Zdi se mi namreč, da smo se po mnogih analizah, razpravah in ocenah ter številnih predlogih le dokopali do rešitve. Menimo namreč, da je za kontinuirano delo in sploh dejavnost samostojnih osnovnih organizacij ZK po naših ladjah zaradi nagle menjave njihovega članskega sestava premalo pogojev za njihov obstoj in delo v sedanjih organizacijskih oblikah. Zato bomo predlagali določene organizacijske spremembe v tem smislu, naj bi na ladjah namesto dosedanjih samostojnih osnovnih organizacij ZK obstajali le aktivni komunisti, v katerih bi člani ZK na ladjah na posameznih plovnih relacijah med dvema pristankoma v domačih pristaniščih politično delovali za izpolnjevanje vseh političnih nalog med plobo, medtem ko bi vsa organizacijska in druga vprašanja članov ZK reševal komitej podjetja v času njihovega bivanja na suhem, to je, med dvema plovbama. Vzoredno s tem smo dali pobudo za akcijo, ki je že v teku in jo v podjetju izvajamo. Zaradi približanja problematike ladij delo podjetja kot celote in narobe smo predlagali nujno občasno rotacijo poveljnikov ladij in upraviteljev strojev na relaciji ladija — podjetje in narobe. Vzoredno s seznanjanjem s problemi upravljanja in dela v podjetju se v tem času ti vodilni kadri intenzivno vključujejo še v politično delo, sami pa potrebe in probleme plovnih ladij in njihovih kolektivov približajo in tolmačijo na sedežu podjetja. Vsestranska komit je na člani, zato bomo s to prakso nadaljevali in jo še bolj utrđili. Razen tega pa delujemo tudi v smeri večje idejno-politične vzgoje tako med člani vsega delovnega kolektiva, kot tudi pri študentih v Pomorski šoli Piran, kamor je naše podjetje poslalo kot učno snov štiri teme, prilagojene razmeram in problemom upravljanja, delitve dohodka in poslovanja v Splošni plošbi Piran, tako da bodo absolutni seznanjeni z osnovnimi vprašanji tudi te vrste, ko bodo zapustili šolo in se pridružili našemu delovnemu kolektivu.

Tovariš Grahor, kam bo v bodočem delovnem obdobju še predvsem usmerjena aktivnost komunistov v Splošni plošbi?

Za reševanje številnih in vedno bolj zahtevnih nalog politične in gospodarske vsebine in problemov družbenega standarda kolektiva, za boljše povezavo na relaciji podjetje — komuna in podobno, je treba več sodelovanja vseh članov kolektiva, kar je mogoče izvesti edino prek najbolj množične politične organizacije delavcev — sindikata. Zal pa se je dosedanja aktivnost sindikalne organizacije sukala vse bolj okrog preskrbovanja oziroma in organiziranja raznih izletov, kot pa okoli reševanja prečnih političnih problemov. Posebno skrb bomo zato posvetili delovanju komunistov v tej organizaciji, njenemu pomlajevanju in politični vsebini njenega dela.

★

Delegata za okrajno konferenco Zveze komunistov v Kopru za izolsko občino, delavca v analitičnem oddelku »Mehanotehnike« in sekretarja tovarniškega komiteja ZK Romana Mekšiča smo poiskali v tovarni, kamor se je pravkar vrnil z daljšega bolniškega dopusta. Zastavili smo mu dve vprašanji.

Tovariš Mekšič, v čem je v glavnem sestajalo in kakšne so bile posebnosti dela komunistov (med dvema okrajnima konferencama ZK) v »Mehanotehniki«?

Minulo obdobje v naši tovarni je za člane ZK zlasti značilno po intenzivnem delu za utrjevanje delavskega samoupravljanja in razvijanje sistema delitve dohodka v pogojih novega gospodarjenja, po političnih pripravah in utrjevanju poti ekonomskim enotam, povezovanju osrednjega tovarniškega delovišča v Izoli z obrati v Materiji, Piranu in Bujah, po spremljanju in analizi nalog v zvezi z izpolnjevanjem političnih nalog, zlasti zahtevnih izvoznih nalog in proizvodnih problemov. Tovarniški komitej je dajal pobudo za skupne politične akcije in analize ter skupaj z upravo podjetja, organi delavskega samoupravljanja, sindikatom in mladinsko organizacijo deloval v smeri izpolnjevanja omenjenih nalog. V tem času je bila hkrati z ustreznimi reorganizacijami ene sindikalne podružnice na sa- mega tega pa še spodbujanje zanimanja za splošne probleme družbenega upravljanja in vseh štirih komunah, kjer so obrati naše tovarne. Pričakujemo, da bo v tej smeri svoje povedala tudi bližnja okrajna konferenca ZK v Kopru, kjer bom kot delegat zastopal tovarniški komitej in naše osnovne organizacije Zveze komunistov.

★

dobju aktivno sodelovali pri vseh navedenih vprašanjih in življenju tovarne in njenega delovnega kolektiva.

In načrti za bodoče leto?

Vrsto nalog za bodoče leto komunistov v naši tovarni so nakazale že letne konference osnovnih organizacij in tovarniškega komiteja ZK. Naloge so v glavnem nadaljevanje že začete dela ob posebnem poudarku na intenzivnem delovanju komunistov v sindikatu in mladinski organizaciji, katerima je treba dati večjo politično vsebino, dalje na krepitvi idejno-vzgojnega dela med člani, in seveda še nadaljnje budno spremljanje proizvodnih nalog in skrb za kar največji izvoz tovarniških izdelkov, nadaljnje utrjevanje delavskega samoupravljanja in sistema delitve dohodka in socialnih odnosov v tovarni navkljub razdeljenju prvotna ena osnovna organizacija ZK v tovarni na štiri samostojne po vseh obratih ter izvoljen tovarniški komitej, ki vodi in usmerja ter koordinira delo članov ZK po obratih. Vsekakor lahko trdim, da so člani Zveze komunistov v štirih tovarniških obratih v minulem obdobju aktivno sodelovali pri vseh navedenih vprašanjih in življenju tovarne in njenega delovnega kolektiva.

Postojnsko komunbo bo med drugimi zastopal na okrajni konferenci tudi MILAN LUTMAN iz Pivke. Obenem bo predstavnik lesne industrije »Javor«. Med živahnimi poslovnimi razgovori in komercialnimi posli ga je težko ujeti za razgovor. Vendar je zelo pristopno predsedal na novo pogovorno temo.

Vsekega spremembe v delu naše osnovne organizacije ZK so nastale po IV. plenumu in po pismu IK CK ZKJ. Lahko rečem, da je postala vsebina našega dela konkretnjša, začeli smo resneje razmišljati, sestavili smo program dela, ki se je tako iz kampanskega razvilo v sistematično.

Se vam zdi vaša osnovna organizacija živa, aktivna, poznajo vsi člani probleme podjetja, njihovo bistvo? Kakšno je vaše sodelovanje z organi delavskega samoupravljanja?

— Priznati moramo, da smo komunisti svoje delo vskladili v glavnem s potrebami svoje delovne organizacije. Zato smo si v tovarniškem komiteju zadali te glavne naloge: utrjevanje delovne discipline, višjo produktivnost in širšo organizacijo proizvodnje in izvoza. Razprave o teh vprašanjih smo postavili na širšo osnovo, zato smo nanje povabili tudi nečlane ZK in predstavnike vseh organizacij. Natanko smo ugotovili, kakšne naloge nas čakajo, za njihovo izpolnitev pa smo zadolžili komuniste. Pri tem smo sicer pazili, da ne bi bil kdo preobremenjen s funkcijami, toda strogo pa smo se tudi držali načela, da noben član ZK ne sme biti brez zadolžitve in da mora poleg svojega rednega dela opravljati tudi dolžnosti in obveznosti. Razen tega smo dali veliko za- vzemati za svoja stališča. Res pa je, da smo na probleme vedno hitro reagirali, hitreje kot na primer sindikat.

Morda bi povedali o kakem konkretnem uspehu, ki ste ga dosegli s tem načinom dela?

— Osebnostno se mi zdijo pomemben uspeh, da smo povprečni osebni dohodek dvignili na 29 tisoč dinarjev. Prej je bil precej manjši. Povečal bi se nekaj števil, ki pomenijo zame dobro gospodarjenje: za investicije smo dali 8 in pol milijona, za osebne dohodke skoraj 39 milijonov, za prispevke društvom več kot 2 milijona, nerazdeljeno pa je ostalo še v skladih več kot 9 milijonov. Razen tega smo dali veliko za- strokovno izobraževanje in stipendije. Zavzemali smo se za uveljavljanje ekonomskih enot v vseh naših obratih, za boljši izvoz. Naši komunisti so dali tudi pobudo za integracijo lesne industrije vsem članom sorodnih kolektivov, žal pa s partnerji nismo imeli preveč sreče. Predvsem v Pivki nam je uspelo spremeniti odnose med organizacijo ZK v podjetju in na terenu in odpraviti nesoglasja. Pri tem smo uspešno sodelovali z občinskimi komitejem ZKS iz Postojne.

Ker ste že omenili občinski komitej in ste tudi njegov član, bi mogoče povedali še kaj o delu komunistov v širšem merilu, to se pravi ne samo v podjetju »Javor«?

Začetku sem rekel, da se je delo v naši osnovni organizaciji dokaj spremenilo. Isto velja tudi za delo občinskega komiteja v Postoj-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAGOTOVITI SREDSTVA ZA IZPOLNITEV PETLETNEGA NAČRTA STANOVANJSKE GRADITVE V KOPRU

Pereča poglavja stanovanjske graditve

Valorizacija posojil, danih v prejšnjih letih pod neekonomsko in nenormalno ugodnimi pogoji — Poostritev pogojev za najemanje posojil — Vskladitev najemnin za poslovne prostore ter vskladitev stanarin

V 12. številki »Slovenskega Jadrana« smo obširno poročali o letošnji stanovanjski graditvi v koprski komun. Po predvidenem načrtu in že zastavljenih gradnjah se obeta letos 255 novih stanovanj, ki bodo v glavnem vsa dograjena ter vseljena. Po petletnem načrtu o stanovanjski graditvi pa je treba zgraditi v letih 1961 do 1965 skupno 1100 novih stanovanj. Če letos dogradimo napovedanih 255 stanovanj, bo treba v letih 1964/65 zgraditi še 421 stanovanj, da bi tako v celoti izpolnili predvideni petletni načrt o stanovanjski graditvi.

Nekateri pogoji za to graditev so ugodni. Med težavami pa se na prvem mestu pojavlja pereče vprašanje na dolgo dobo vezanih sredstev iz posojil v prejšnjih letih. Upoštevat je namreč treba, da bodo letos izpad posojil iz sklada LRS, zmanjšani skladi skupne porabe gospodarskih organizacij ter splošno varčevanje in proračunski potrošnji občutno vplivali na stanovanjsko graditev. Treba bo zatorej zastaviti vse sile, da bi ne prišlo do kakršnegakoli zastoja v graditvi ter bo moč izpolniti petletni načrt do kraja in pravočasno.

Med drugim bi bilo potrebno v dogovoru in sporazumno doseči s posojiljemalci iz prejšnjih let valorizacijo posojil. Plasman sredstev starih posojil je v odplačilu očitno neekonomičen, ker so bila odobrena posojila po pretirano ugodnih pogojih, večinoma na 30 let in z 1% obrestno mero. Sredstva, dana in namenjena za stanovanjsko graditev, se zatorej prepočasno vračajo, kar seveda težko vpliva na zbiranje sredstev za nadaljnjo graditev stanovanj. Doseči bi namreč bilo treba spoznamno s posojiljemalci, ki to zmorejo brez večjih težav, spremembo (valorizacijo) pogojev posojil v odplačilu na krajšo odplačilno dobo in višjo obrestno mero. Ob tem priporočilo oziroma predlogu bi se z vračanjem večjih anuitetnih kvot lahko povečali dohodki sklada za okoli 40%. Od tega bi imeli največje koristi bodoči posojiljemalci sami, ker bi se ob večjih razpoložljivih sredstvih sklada logično povečala možnost najemanja novih posojil. Skladu, na razpolago bi tako bi-

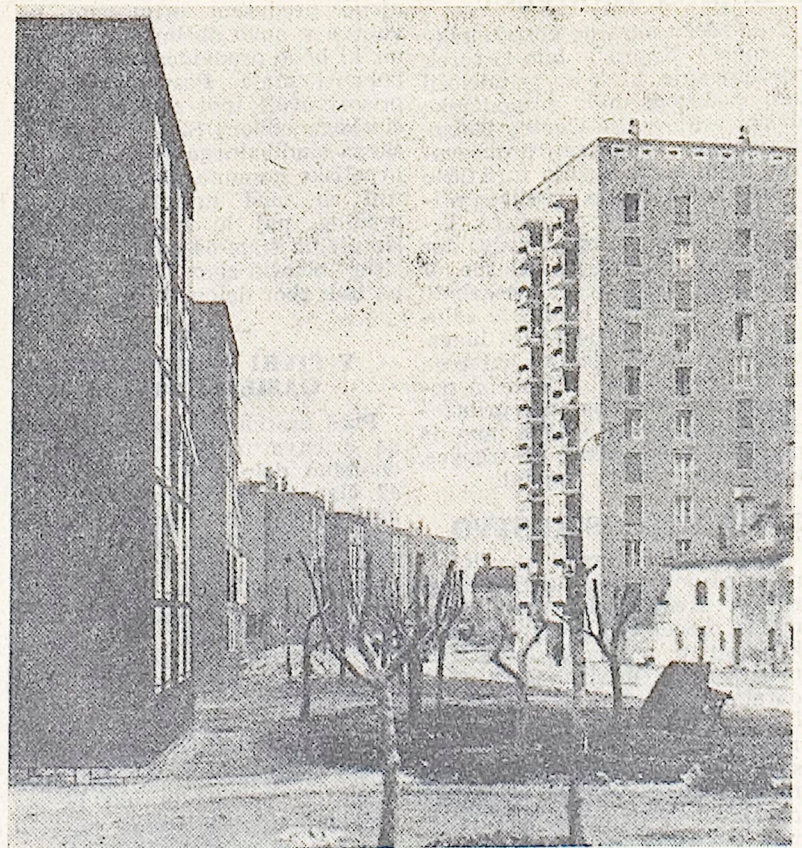
lo več možnosti in sredstev za hitrejšo stanovanjsko graditev.

Potrebno bi tudi bilo poostriti pogoje za najemanje posojil. Pod nobenim pogojem bi sklad ne smel odobravati posojil izpod 50 odstotkov lastne udeležbe posojiljemalcev, in sicer v vseh primerih brez izjeme, čeprav bi bile s tem morda prizadete nekatere službe, ki zaradi svoje neakumulativnosti ne bi mogle v večjem obsegu nastopiti kot posojiljemalci. Manj akumulativna podjetja in ustanove bi pač ob doslednih posojilnih pogojih morale misliti na združevanje lastnih sredstev ali pa preko namenskih skladov varčevati za svojo bližnjo stanovanjsko graditev.

Precej več sredstev bi tudi potrebovali za graditev novih po-

slovnih prostorov ali modernizacijo starih. Po evidenci stanovanjskega sklada, ki je v lanskem drugem polletju prevzel evidenco lokalov in izterjavo najemnin, znaša v koprski občini povprečna najemнина za poslovne prostore 206 din za m² uporabne površine. To bo menda najnižja najemнина v Sloveniji, kjer dosega najemnine poslovnih prostorov do 1000 in še več din za m². Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora je dobil predlog stanovanjskega sklada soglasje. Po tem predlogu naj bi se povprečje najemnin dvignilo na 300 din za m². Letno se bodo tako sredstva povečala na 50 milijonov, s čimer bi mogli vsako leto precej prispevati za modernizacijo in graditev poslovnih prostorov.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Dela za regulacijo Volkovega nabrežja v Kopru gredo h kraju in do novega pristanišča bo kmalu peljala lapa in široka avenija, ob kateri nove stolpnice, zgrajene na starem in podrtim delu Kopra ter tako, predstavljajo drugo etapo zamisljene regeneracije oblega mestnega področja.

Kaj pravijo delegati

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ni. Če povem s primerno: prejšnji komite je dal pobude, sugestije in pomoč enkrat, zdaj se je to podvojilo. Komite se sestaja zelo pogosto, razpravlja o vseh problemih, podpisnike pa dobijo vse osnovne organizacije. Delo sedanjega komiteja je širše, bolj sistematično. Komite pozna delo osnovnih organizacij in probleme podjetij, vsi pa poznamo delo komiteja in njegove cilje. Vse to bi strni v ugotovitve: komite je čutili v vsem našem življenju.

Med delegati sezanske občine na okrajni konferenci v Kopru bo tudi JOŽE ZAVADLAL, uslužbenec podjetja »Jadrana« v Sežani. Sedla sva h kratkemu razgovoru, v katerem je stekla beseda odkrito in je brez olepšavanja osvetlila jedro problemov.

— Kaj bi lahko navedli kot najbolj značilno za delo vaše osnovne organizacije v zadnjem obdobju, denimo po III. in po IV. plenumu CK ZKJ?

— Ukvarjali smo se z glavnim s problemom podjetja. Razen tega smo zelo samostojno obdelali pismo IK CK ZKJ. Nekateri člani smo kaznovali, v glavnem zaradi neaktivnosti in malomarnosti. Sicer so se primeri, ko bodo pri naših članih potrebne intervencije, vendar pa ugotovljamo, da so izrečene kazni vplivale vzgojno, tako da jih bomo nekaterim celo brisali. Nekaj članov smo tudi izključili, ker smo bili mnenja, da ne sodijo v vrste komunistov.

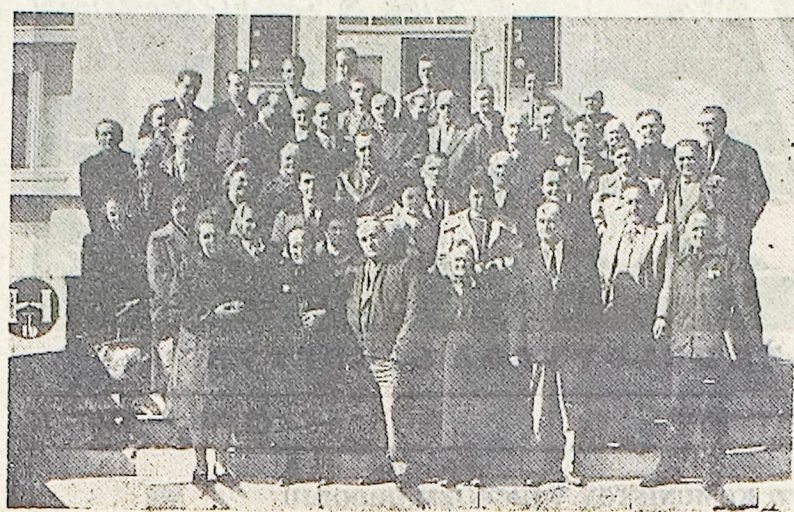
— Omenili ste, da ste razpravljali v glavnem o problemih podjetja. To se pravi, da komunisti dobro poznajo svojo delovno organizacijo. Ali se vam zdi, da so komunisti »Jadrana« našli dobre prijeme znotraj svojega podjetja in kako delujejo v organih delavskega samoupravljanja in v sindikalni podružnici? Ali je za vašo osnovno organizacijo ZK značilna zaprtost?

— To zadnje prav gotovo ne, saj ob važnih razpravah povabimo na sestane tudi nečlane. Predvsem je začelna udeležba vodilnih uslužbencev, med katerimi polovica ni članov ZK. Res pa komunisti prav dobro poznajo probleme, težave in uspehe svojega podjetja. Vendar pa se kritično sestano samo šele takrat, ko nam voda že teče v grlo. Razpravljamo odkrito, konkretno in polmerno, tudi sprejemamo ustrezne sklepe, kako bi stvari izboljšali. Toda pri sprovajanju, pri uresničevanju teh sklepov pa še daleč nismo dosledni. Vse nekako zaspi in se razvedeni. Imam občutek, da je naše delo kampanjsko in zato tudi ne rodi zaželenih in vidnejših uspehov. Osnovna organizacija ZK v podjetju ni sicer nikoli odločala o problemih podjetja, je pa vedno o njih razpravljala, svoje predloge, ki so bili sad takih razprav, pa je posredovala delavskemu svetu ali upravnemu odboru podjetja. Toda naših predlogov niso vedno upoštevali in komunisti smo bili večkrat mnenja, da so ob takih glasovanjih osebni interesi prevladali nad skupno koristjo.

— Niste omenili vloge sindikata, morda tudi mladinske organizacije v podjetju?

— Naš sindikat je premalo aktiven, njegovo delo smo zelo kritično obravnavali tudi na obnem zboru sindikalne podružnice. Premalo se je zanimal za pravilnike, za plan podjetja, za status, bil pa je osebni dohodek, za počitniške domove in za ožmornice. Podobno je tudi o mladinski organizaciji, ki je v podjetju skoraj ni bilo čutiti. Zdj se se naši mladinci združili z drugimi špeditacijami v Sežani in upamo, da bo tako bolje.

— Morda bi povedal še to, — je ob koncu rekel tovariš Zavadlal, — da so vsi naši člani naročeni na Komunista in da smo imeli več študijskih-sestankov v konsultacijski obliki. Vendar pa je tako delo pri nas težko, ker je polovica članov ZK šoferjev, ki jih skoraj nikoli ni doma.

Poročali smo že o letni skupščini ZVVI v Ilirski Bistrici — slika pa kaže njene udeležence po končanem zboru

Pereča poglavja stanovanjske graditve

(Nadaljevanje s 1. strani)

Težak problem so tudi stanarine, ki zaradi neekonomičnosti ne krijejo niti rednih stroškov vzdrževanja novih, še manj pa starih, že amortiziranih stanovanjskih stavb. V ilustracijo samo dva primera: v Smedeli dobi hiša v Srebrničevi ulici 9 letno v hišni sklad 163.447 din, stroški upravljanja in vzdrževanja znašajo letno 331.800 din. Hiša v Repičevi ulici 2 pa dobi v sklad 82.344 din, medtem ko potrebuje za letno upravljanje in vzdrževanje 369.000 din.

Po izvedbi stanovanjske reforme je bilo v zadnjih treh letih vselijenih v koprski občini okoli 600 stanovanj. Se pravi, da družine, ki uživajo ta stanovanja, niso v enakopravnem položaju s tistimi, ki so se vselile v stanovanja pred izvedbo reforme. Med posebno zgornjimi je primer Triglavskega bloka, ki je bil zgrajen leta 1954, torej pred re-

formo. Na istem objektu so leta 1961 dozidali še eno nadstropje s štirimi stanovanji. Stanovalci, ki stanujejo v nadzidanih dvosobnih stanovanjih s 57 m² površine, plačujejo 7.980 din mesečne najemnine, medtem ko plačujejo drugi v spodnjih nadstropjih za enaka stanovanja mesečno 4.462 din stanarine. Z naraščanjem števila novih stanovanj bo seveda takšnih primerov čedalje več. Prav bi torej bilo, da bi se lotili tudi tega vprašanja, kakor je bilo nanje opozorjeno na posebnem seminarju in konferenci SZDL. Potrebno je zatorej, da bi stanarine vsaj delno vskladili. Starim

MLADINSKA KONFERENCA V KOPRU

Letošnja občinsko konferenco LMS Koper je mladina v glavnem posvetila dvema osrednjima problemoma. Strokovnemu usposabljanju mladine in štipendiranju. Ugotovitve so pokazale, da mladine v mnogih primerih še ne vzgajamo tako, kakor to terjajo sodna proizvodnja. Posebno pereče je vprašanje vzgoje vajencev, ki jih marsikje vzgajajo še v starem duhu. Kakor je pomanjkljiva sama strokovna vzgoja, tako pomanjkljivo in zelo skromno vzgajamo mlade ljudi v samoupravljanju, jih premalo seznanjamo s problematiko družbenega upravljanja ter premalo povezujejo aktivno v celotno dogajanje v gospodarskih organizacijah in ustanovah. Precej kritike pa doživlja tudi sama štipendijska politika, ki še vedno ni takšna, da bi ustrezala preudarni perspektivi posameh gospodarskih organizacij. Štipendisti, ki jih je v občini 89, se tudi pritožujejo, da jih podjetja med počitnicami prav skromno jemljejo na prakso, ki bi jim bila glede na bodoča delovna mesta ter sploh spoznavanje podjetja, proizvodnje in samoupravljanja neogibno potrebna.

Le z nekaj več dobre volje

Občinski odbor SZDL v Ilirski Bistrici je pred kratkim razpravljal o analizi gospodarske strukture premskega področja. Analiza je zajela devet vasi, kjer živi skupno 1073 prebivalcev, od katerih je 732 volilnih upravičencev. Podatki analize so sila zanimivi in bodo potrebni za nadaljnjo občinsko politiko na tem področju. Ugotovili so, da je od skupnega števila prebivalcev 42% za delo nezmognih ljudi — 181 ljudi je starejših od 60 let, 276 pa je šolooobveznih otrok. Na zasebnih gospodarstvih je zaposlenih 295 prebivalcev, ki vzdržujejo skupaj 671 družinskih članov, preostalih 207 prebivalcev pa je zaposlenih v raznih panogah gospodarstva v občini Ilirska Bistrica ali drugod. Razen SZDL sta na tem področju še dve organizaciji: ZK, ki šteje 18 članov, in ZMS, ki šteje 25 članov, čeravno je to 135 prebivalcev, ki so stari med 15 do 25 let. V ZK je vključen manjši številni članov iz kmečkih družin, večinoma so delavci ali pa uslužbenci.

Na vsem področju krajevnega odbora Prem imajo le eno samo dvorano, ki meri 60 kvadratnih metrov. Dvorana je na dokaj neugodnem kraju, zaradi tega je le malo izkoriščena. Za potrebe krajevnih odborov, društev in druž-

PRVA KOPRSKA MLADINSKA BRIGADA ODHAJA NA DELOVNO AKCIJO

To nedeljo bo iz Postojne, kjer je zbirališče delavskih in kmečkih mladincev iz vseh komun bivšega koprškega okraja, odpotovala na »Cesto bratstva in enotnosti« I. koprška mladinska brigada »Darka Marušića«. V Sloveniji je to prva mladinska brigada, ki odhaja na svojo zvezno delovno akcijo. Brigada, ki šteje 125 mladincev, bo mesec dni pomagala graditi ceste, in sicer na odseku Kolarji pri Smederevu. Julija pa pojde na delovno akcijo II. koprška mladinska brigada, ki jo bodo sestavljali v glavnem srednješolci.

Pojdite v naravo!

V zadnjem času smo razpravljali na raznih sejah in sestankih o rekreaciji in njenem vplivu na zdravje in storilnost delovnih ljudi. Govorili smo o vključevanju športa v rekreacijo, o izkoriščanju delovnih odmorov, o letovanjih itd., nedvomno pa smo vse premalo mislili na spretnosti in izlete v naravo. Če bi se bili tega vprašanja boljše dotaknili, bi mogli ugotoviti, kako malo (ali nič) smo storili, da bi izlete omogočili. V mislih imam pri tem posebej naša obalna mesta, v prvi vrsti sam Koper.

Ce komu, potem je še posebej ob morju živečemu delovnemu človeku od časa do časa potreben izlet v zadnje ozemlje, če le mogoče čez ves del prosti dan ali vsaj popoldan. Pa si ogledimo, kako je s tem n. pr. v Kopru (a približno enako je tudi v Izoli in Piranu). Koper je celo brez vsakega sprehajališča. Cesti čez Skočjan proti Bertokom in dalje ter proti Smedeli in naprej proti Izoli, sta

zaradi velikega prometa in brez poti za pešce ne samo neprikladni, marveč celo nevarni. Sicer pa velja to sploh za vsa obalna cesto od začetka do konca. Sama bližnja okolica je pušta, brez gozdičev, skoraj tudi brez drevja. Tako je tudi v Badaševski dolini, v okolici Izole in v Dragonjski dolini. V bližnji okolici tudi ni gostišč, primernih za počitek po sprehodu ali izletu. Na Markovcu tudi še ni gostišča.

Izletišča, ki bolj ali manj ustrezajo rekreativnim izletom ob dela prostih dneh, so šele v daljši okolici, na Miljskem polotoku, v gorenji Rižanski dolini (Ljudski park pri Zvrčoku, Hraštovlje in okolica ter Strmec (Socer), toda do njih se je treba peljati in šele tam je mogoče stopiti peš v svobodno naravo. A kako, ko pa do njih ne vozijo avtobusi, ali vsaj ne ob dela prostih dneh. Dostopni so le tistim, ki razpolagajo z lastnimi vozili, vendar so leti v veliki manjšini. Ostali delovni ljudje so navezani edino na avtobuse, prav ti občani pa so takih rekreativnih izletov najbolj potrebni. Tako jih vidimo ob nedeljski veseli doma skupaj z otroki ali pa kvečjemu nekaj v kaki bližnji gostilni.

In še nečesa drugega bi se bilo treba dotakniti. Velika večina v naših obalnih mestih živečih delovnih ljudi ni še nikoli stopila ob obalne ceste v notranjost Istre. Njim je ta naša zaludna istra, da porabimo Prešernovo verz, »neznana bolj kot so studenci Nilas«. Zvezava med izletom in poletnim ljudstvom tu ni, kakor je po drugih naših krajih, in to je slabo, ker usvajajo odtujenost.

V poletnem času more rekreacijo v naravi nekako še nadomestiti kopanje v morju, to pa traja le nekaj mesecev. Pretežni del leta je naše delovno ljudstvo skupaj z otroki privezano na mesta. Otroci so pri tem še večji reveži. Razvedrilo najdemo po ulicah ali redkih dvoriščih. Proste narave sploh ne poznajo. Ne poznajo lepote in zdravilnih gozdičev, cvetočih travnikov in vrga, kar tam živi in diha. Tisti, ki imajo dolžnost o tem razmišljati, bi morali začeti prav resno akcijo, da dobimo ob dela prostih dneh avtobusne vožnje iz naših mest v Rižansko dolino in še kam dalje, na Strmec, na Slavniki itd. Odhajati bi morali že dopoldne in morda še po kosilu ter se vračati zvečer. Vredno bi morali biti čene take, da bi jih izletniki zmogli. Omogočiti pa bi morali tudi skupinske izlete v Skočjanske jame, v Brkine, na Vremščice in morda tudi v Postojno in do Predjamskega gradu. Z majhno agitacijo bi avtobuse povsem napolnili in izlet bi prešli v navado ter potrebo.

R. R.

ZIVAHNO DELO SPREJEMNE IN INFORMACIJSKE PISARNE V SEŽANI

Dnevno okrog 76 strank

Med sprejemnimi in informacijskimi pisarnami, ki so jih lani organizirali po vseh občinah, šteje pisarna v Sežani med tiste, ki imajo vsak dan najbolj živahen obisk občanov. Ljudje se zatekajo v to pisarno v najrazličnejših zadevah in željah, po informaciji in navodila. Lani so od 18. junija, ko je bila pisarna organizirana, do konca leta sprejeli 12.790 evidentiranih strank. Po splošni oceni pa je v tem času prišlo v pisarno najmanj še okoli 10.000 strank, ki jih niso evidentirali. Obisk v pisarni pa narašča od meseca do meseca, zlasti živahno je v pisarni ob razpisih davčnih akcij, ko se občani prihajajo pripravevat o pravilnosti davčne obremenitve. Po mesecih pa je bil lani obisk v pisarni naslednji: junija 355, julija 1268, avgusta 1382, septembra 1961, oktobra 2499, novembra 2415 in decembra 2910. V pisarni je svoje zadeve opravilo 5981 strank, k po-

sameznim referentom, največ na upravo za dohodke, pa so napotili 6809 občanov. V pisarni so v lanskem polletju opravili ogromno delo: izdali in napravili so 3840 prenosov na živinskih potnih listih, evidentirali 114 telet, ki so bila določena za zakol, overovali 1227 prepisov, pisav in podpisov, izpolnili 120 delovnih knjižic, izdali 200 delovnih knjižic, opravili 160 vpisov naknadno priznane delovne dobe, izdali 35 potrdil o vplačanih davkih in potrdil za kmečke propustnice, občanom napisali 512 vlog in raznih potrdil ter dali 972 navodil in pojasnil, razen tega pa še prodali za 282.000 din takšnih vrednotnic.

Lep jubilej v Padni

V prijazni istrski vasi Padna praznuje danes domačin JOŽEF KUŽMILJEC življenjski jubilej — pravzaprav kar dva skupaj. Rojen 29. marca 1890 slavi svoj 73. rojstni dan, hkrati pa praznuje 40-letnico svojega političnega delovanja in priznanega partijskega staža. Član Komunistične partije je postal že leta 1923. Ze leta 1921 je bil zaprt zaradi svojega naprednega političnega prepričanja in dela proti porajajočemu se italijanskemu fašizmu. Bil je to let pod nemehim političnim nadzorom, fašistični okupatorji, kar mu je sicer silno oteževalo vsakršno politično delo in udeleževanje, vendar pa nikoli povsem preprečilo. Ze leta 1941 je začel spet aktivno organizirati politično delo na svojem terenu in povezovali posamezne sodelavce ob neposrednem sodelovanju s Centralnim komitejem za Julijsko krajino in Trstu.

Dne 21. decembra leta 1942 so fašisti prišli Antona Petručiča, sekretarja celice KP v Novi vasi, ki je nato razbil vso organizacijo, kolikor je vedel zanj. Fašisti so aretirali tudi našega občana iz Padne. Odpeljali so ga na prejšnji zapor v Piran, nato v Pulj, od tam pa v internacijo v Italijo. Rešil se je ob razsulu Italije in nato po vrnitvi domov spet aktivno deloval v Padni in okolici. Bil je izvoljen v partijski biro in pozneje v komite KP v Smarjah nad Koperom, deloval pa je v vseh množičnih organizacijah.

Mož je še vedno bister in krepek. Obiskal nas je v uradništvu in prek nas pošila svoje pozdrave vsem članom Zveze komunistov ter želi vsem mnogo uspehov pri izgradnji naše socialistične domovine. Dobre želje mu vračamo in mu želimo še mnogo let mirnega življenja po naporih in burnih dnevih boja za svobodo v preteklosti!

Iz »Javorovih« obratov

LETNA KONFERENCA KOMUNISTOV

V domu JLA v Pivki so se zbrali člani ZK podjetja »Javora«, da bi ocenili svoje delo v preteklem obdobju. Konferenci so prisostvovali tudi predstavniki občinskih in okrajnih političnih forumov in družbenih organizacij, ter ObLO Postojna. Osnovna ugotovitev je bila, da so bili na področju gospodarskega doseženi določeni uspehi, manj uspešno pa je bilo notranje delo v organizaciji ZK. Tudi razprava po poročilu tovarniškega komiteja je tekla v glavnem okoli problemov proizvodnje in prodaje ter drugih strokovnih vprašanj. V nov tovarniški komitej so izvolili iz obrata Pivka Milana Lutmana, Bredo Strle in Janka Kruha, iz obrata Prestranek Karla Bizjaka in Ivana Misljaka, iz obrata v Bači Milana Sedina in Aleksandra Zicardija ter iz obrata v Postojni Ivana Posega in Karla Hlada.

IMENOVALI SO KOMISIO ZA SESTAVO STATUTA

Koordinacijski odbor sindikata v podjetju je razpravljal o kandidatih listi za člane komitije, ki naj bi se postavila statut podjetja. Listo so predložili v potrditev delavskemu svetu, ki jo je odobril. Devet članov te komisije se je udeležilo seminarja, ki ga je priredila Ljudska univerza v Postojni o načinu sestave statuta.

POSLOVNI USPEH V PRITEKLEM LETU

Zaključni račun podjetja »Javora« za preteklo leto kaže, da je sklade najbolj prišel prehod od realizacije na vnovčenje prodaja. Številke zaključnega računa pa so takele: dosežena prodaja 2 milijardi 937 milijonov, skupni priznani dohodek 3 milijarde 46 milijonov, neto produkt milijardo 303 milijonov, dohodek za delavce milijardo 61 milijonov, davek na osebni dohodek 135 milijonov, osebni dohodki 618 milijonov, skladi 291 milijonov, rezervni sklad podjetja in občine 19 milijonov in zneski na razpolago 173 milijonov.

KAKO SO LANI INVESTIRALI

Investicije niso potekale tako, kot so si zamislili v začetku lanskega leta. Največja ovira je bilo nenehno pričakanje združevanja s sorodnimi podjetji, delno pa so investicije tudi zavirali naleti, ki niso bili pravčasno gotovi.

V obratu v Pivki so porabili investicijska sredstva v glavnem za popravila in vzdrževanje. Tako so popravili bazene, dogradili parlane jame in prepotrebne sušilnice. Zgradili so garažo za tovarne avtomobile in opravili potrebne strojne remonte.

Proti koncu leta so začeli graditi transformatorsko postajo, ki bo letos končana. Prav tako bodo letos vselili v novi stanovanjski blok.

V Prestranku so dobili lani novo hlačo nad žago in parlane jame. Gradnja na končana mala letos. Zrasla je tudi nova stiskalnica za likanje furnirja, kupili so več novih strojev, med njimi kompresor in stroj za obrezovanje furnirja. Naročili so še sušilni stroj in sušilnice, ki so prišle letos.

V obratu Bač so vložili investicijska sredstva predvsem za nabavo novih strojev za serijsko izdelavo stolov. Nova pridobitev so tudi ustrezne sanitarne in lepe pisarniške prostore.

V postojnskem obratu so se lani pripravili na novo tovarno pohištvo ter bazensko žago. Z gradnjo bodo pričeli letos.

Obrat na Beliskem je začel že lani s pripravami za novo sušilnico.

Lani so modernizirali tudi nekatere poslovalnice. Tako se je ljubljanska preselila v nove in moderne prostore.

KAKŠNE BODO INVESTICIJE LETOS

V Pivki bodo letos končali transformatorsko postajo, potrebna je nova toplotna in novo skladišče. V soseski tovarne bodo odkupili nekaj zemljišč in pričeli graditi novo tovarno okolje. Tovarna bi bila dograjena leta 1965. V zvezi z novo tovarno bo treba misliti tudi na nove stanovanjske bloke.

V prestranskem obratu bodo dobili v kratkem mostovni žerjav, mislijo pa še na industrijski tir, na novo žago za obrezovanje eksot, zgraditi nameravajo bazen za konserviranje hlovdovine. Po teh izpolnitvah bo to eden prvih tovarnih obratov v državi in bo izdeloval vse vrste furnirja.

Obrat na Baču se bo specializiral za izdelovanje stolov. Na novo odkupljeni zemljišči ob obratu bodo zgradili skladišče za bukov žagani les in nove prostore za proizvodnjo. V bližnji prihodnosti bo treba misliti tudi na novo žago.

V postojnskem obratu bo zrasla popolnoma nova tovarna za pohištvo ter bazenska žaga. Se letoš do odkupili primerna zemljišča in začeli z gradnjo. Razen industrijskega objekta pa bo treba misliti tudi na ceste, kanalizacijo in vodovod, kakor tudi na novo transformatorsko postajo. Letos bodo izkopali vsaj temelje za novo žago.

POVABILI SO VSE STIPENDISTE

Uprava podjetja je v zimskih šolskih počitnicah povabila v Pivko vse svoje štipendiste. Pogovorili so se o

vrtnica podprle tudi gospodarske organizacije in samostojni zavodi, saj bodo tako posredno vplivali na povečanje storilnosti dela, zlasti zaposlenih očetov in mater nedoraslih otrok.

Aldo Gregorič

ZAKLJUČEN SEMINAR OSS

V sredo, 27. marca, se je zaključil v Portorožu seminar predsednikov sindikalnih podružnic večjih gospodarskih podjetij. Ob tej priliki je bila razširjena seja predsedstva Okrajnega sindikalnega sveta, na kateri so razpravljali o nekaterih problemih dejavnosti organov delavskega samoupravljanja in predstavniki organov komun ter o problemih zaposlovanja in brezposelnosti.

Gradnja vrtca v Smedeli

Z naglo rastjo novega dela Koprja na področju Smedele rastejo tudi potrebe vzgojno-varstvene in komunalnega značaja. Naraščanje števila nedoraslih otrok, ki so potrebni vzgoje in varstva v času, ko so njihovi starši v službi, je že preraslo zmogljivosti sedanjega otroškega vrtca, ki je sedaj v prostorih družinskega stanovanja. To vprašanje bo mogoče rešiti le z izgradnjo novega otroškega vrtca. Začetek gradnje je predviden za letošnje leto. S tem vprašanjem se je 19. marca ukvarjal zbor volivcev, za katerega sta dala pobudo krajevni odbor SZDL in stanovanjska skupnost. Po daljši razpravi je zbor sprejel sklep, naj bi v letošnjem letu uvedli krajevni samoprispevek za gradnjo otroškega vrtca. Zanj bodo prebivalci Smedele prispevali vsak mesec po 400 tisoč dinarjev. Pričakujejo, da bodo izgradnjo otroškega

Povečane investicijske naložbe

V strukturi potrošnje investicij v osnovna sredstva se bodo predvsem povečala vlaganja iz republiških in bančnih sredstev in deloma tudi iz okrajnih in občinskih sredstev, medtem ko se bo v celotni potrošnji zmanjšal delež zveznih sredstev in sredstev gospodarskih organizacij. Zvezna sredstva padejo za investicije v pomorstvu (graditev ladij) in za investicije v kmetijstvu, bančna sredstva pa za investicije v turizmu in za nekatere objekte, ki bodo neposredno vplivali na povečanje izvoza. Bančna sredstva, ki jih imajo komunalne banke, bodo delno uporabljena tudi za financiranje šolstva in drugih potreb družbenega standarda.

Manjša udeležba sredstev gospodarskih organizacij v celotnih investicijah je le navidezna. Njihovih sredstev ni nič manj, pač pa se izražajo v prelivanju in združevanju sredstev preko posojil in obveznic za namene, ki so najbolj aktualni v nadaljnjem gospodarskem in družbenem razvoju. V tem je namreč tisti povečani delež bančnih sredstev v celotni investicijski potrošnji. Razpoložljiva sredstva okrajnega investicijskega sklada pa so že v celoti angažirana za odobrena posojila in druge obveznosti. Ta sredstva bodo uporabljena za soudeležbo pri financiranju investicijskih objektov, ki so za razvoj okraja najbolj pomembni. Večina razpoložljivih sredstev bo vložena v kemijo, živilstvo in elektroindustrijo, v kmetijstvo, turizem in promet. Letos zatorej v okrajnem skladu ne bo na razpolago sredstev za odobravanje novih posojil gospodarskim organizacijam, razen če si bo sklad zagotovil dodatna sredstva s premostitvenimi krediti.

V okrajnih in občinskih skladih ter pri komunalnih bankah bodo povečana razpoložljiva sredstva omogočila, da bodo naložbe

iz teh virov za okoli tretjino večje kot lani. Občinski ljudski odbori naj usmerjajo vlaganja iz svojih sredstev zlasti v razvoj in krepitve družbenega standarda. S sredstvi, namenjenimi gospodarskim investicijam, pa naj financirajo zlasti uslužnostne dejavnosti, trgovino, gostinstvo in obrt. Iz tekočega priliva gospodarskih organizacij ter na račun sprostitev tekočega dohodka gospodarskih organizacij se bodo povečale naložbe v obratna sredstva. V skladu s tem pa se mora nujno zmanjšati potreba po vlaganjih v obratna sredstva iz bančnih sredstev. Lani so bile naložbe bančnih sredstev v obratna sredstva izredno visoke ter so jih nekatere gospodarske organizacije potrošile deloma tudi za nesorazmerno povečanje zalog izvršene proizvodnje. Letos bo treba usmerjati vlaganja v obratna sredstva iz bančnih sredstev, tako da bomo z njimi kar najbolj prilagajali proizvodnjo potrebam tržišča, zaostri pa bo treba položaj tistih gospodarskih organizacij, ki ne najdejo kupcev za svoje izdelke. To se da najuspešneje doseči tako, da namesto proizvodnje kreditiramo trgovino, pri čemer pa bi hkrati vplivali na boljše založenost in izbiro.

Nezgoda »Petra Klepca«

Na letošnji prvi pomladni dan nas je iz Ploče presenetila huda vest. To noč se je nekaj prvo nočni uri nenadoma potopil ob ustju reke Neretve v Pločah naš dober znanec in zvesti pomočnik

sesalni bager »Peter Klepec«, ki nam je vsa zadnja leta tako neutrudno pomagal graditi novo koprsko luko. Njegova se je v razburkanem morju primerila tako iznenada, da so člani posadke komajda še uspeli rešiti golo življenje, ko so urno poskakali v morje. Žal pa je pri tem izgubil življenje Anton Kumar iz Izole, ki so ga našli šele po dveh dneh mrtvega v morju. »Peter Klepec«, ki so ga zgradili leta 1956 v piranski ladjedelnici, je od lanskega aprila v pristanišču Ploče poglajljal morje in čistil morsko dno. Za zdaj še ni mogoče določiti ugotoviti vzrokov, zakaj se je bager tako nanačoma potopil. V tekstu pa je že akcija, da bo »Veli Jožec« dvignil z morskega dna »Petra Klepca«, nakar bo šele mogoče ugotoviti vzroke neprilicne nezgode.

MEDNARODNI ŠAHOVSKI FESTIVAL NA BLEDU

Šahovska zveza Slovenije bo od 13. do 21. maja organizirala v počastitev rojstnega dneva maršala Tita na Bledu mednarodni šahovski festival. Zveza šahovske zveze Slovenije je, da bi bila udeležba slovenskih ekip rekordna, da bi tako pokazali množični razvoj slovenskega šaha. Ker je število ekip v posameznih skupinah omejeno, bodo imele prednost ekipe, ki se bodo pred pripravo na festival: Šahovska zveza Slovenije, Ljubljana, Cankarjeva ulica 17. Na festivalu lahko sodelujejo ekipe šahovskih društev, sekcij, podjetij, ustanov, sindikatov in drugih organizacij, JLA. Vsako ekipo sestavljajo 4 igralci in največ 1 rezervni. Ekipa bodo razvrščene po moči igralcev v več skupin, zato je treba v prijavi navesti ob igralcih tudi njihovo kategorijo. Letos bodo na festivalu nastopale tudi mladinske in pionirske ekipe. Posamezno šahovsko društvo ali organizacija lahko prijavi tudi po več ekip. Vsaka ekipa je dolžna prinesiti s seboj po 3 šahovske ure, ker bo namreč tekmovalce potekalo z urami. Tempo igre 50 potez za prvi dve in pol ure in 20 potez za vsako nadaljnjo uro. Vsaka ekipa mora imeti svojega kapetana (ki je eden izmed igralcev), ki je edini pooblaščen, da zastopa ekipo. Otvoritev festivala in žrebanje bo 19. maja ob 21. uri na Bledu, slavnostni začetek festivala in iger pa 20. maja ob 8. uri. Potne stroške in stroške bivanja in prehrane na Bledu nosijo društva in organizacije. Ekipa bodo razvrščene po blejskih hotelih po enotni ceni penziona 1.300 din za osebo dnevno. Razen tega je vsaka ekipa dolžna vplačati prijavnino 500.— din. Hkrati s prijavo ekipe je treba navesti tudi število oseb, za katere želite rezervacijo, dan prihoda ekipe in morebitne druge želje. Za vsakega člana ekipe je treba vplačati kompletno penziona za pet dni (začeti s večerjo 19. v. in kosilom 24. v.). Vplačuje se na bančni račun 607-12-608-30 »Šahovska zveza Slovenije« Bled.

Poskrbimo z vsemi močmi, da se bo tudi iz primorskega okraja kar največje število ekip udeležilo mednarodnega festivala na Bledu!

naročite tudi svojem in prijateljem v tujini!

ZDRUŽITVENA SKUPŠČINA V SEŽANI

To nedeljo, 31. marca, bo ob 10. uri v mali dvorani hotela »Triglav« v Sežani zadržena skupščina Okrajnih šahovskih zvez Gorica in Koper. Skupščine so se po skupnem seje dolžni udeležiti kot delegati z glasovalno pravico odborniki obeh šahovskih zvez ter predsedniki in tajniki šahovskih društev in šahovskih organizacij obeh zvez. Po skupščini bo v organizaciji Sežana šahovski dvoboji Gorica-Koper na desetih deskah.

pisma uredništvu

Bodo češnjevi nasadi propadli?

Tovariš urednik! Že nekaj let sem češnjevi nasadi v Slovenski Istri vedno bolj hiral. Če ne bomo v pravem času našli primerne pomoči, bodo ti nasadi neizogibno uničeni. Strokovnjaki pravijo, da je temu kriva škodljivca žuželka, ki ji pravijo žiligriz in menda spada v družino rilčkarjev. Žiligrizi odlagajo svojo zalego v korenine češnjevitih dreves. Ko se ličinke razvijajo, objedajo korenine in drevesa se začne sušiti.

Proti temu škodljivcu se borimo s preparatom »aldrin«, ki ga dobimo v prahu in ga zakopljemo okoli drevesa med korenine. Škodljivec pogine, drevo pa si naglo opomore in tudi popolnoma ozdravi. Žal se privatni kmetje za to ne zmenijo. Če pomislimo, da so skoraj vsi češnjevi nasadi v rokah privatnih kmetov, potem si lahko mislimo, kakšna škoda se nam obeta že v bližnji prihodnosti. Češnje so naš prvi sadež in menda tudi glavna sadna vrsta, ki jo izvažamo.

Čeravno so češnje precej iskan sadež, je bilo kljub temu v povojnih letih uničenih že veliko češnjevitih nasadov. Največ zaradi pre nizkih odkupnih cen. Pred leti so bile odkupne cene tako nizke, da se jih kmetom skoraj ni izplačalo obirati.

Kaj naj storimo, da bi češnjeve nasade rešili? Če že ni mogoče kaj prida storiti za stare nasade, potem je nujno, da vzgojimo mlade nasade na takšni podlagi, da bi jim škodljivci ne mogli do živca. Mlade češnje bi morali cepiti na rašeljkovo podlago, kot delajo Vipavci. Rašeljkovih korenin škodljivec ne napade. Morda bi za podlago ustrezale tudi višnje. V Dekanih sem videl lep nasad na rašeljkovi podlagi, videl sem tudi druge podobne nasade in nobenega izmed njih ni napadel žiligriz.

Nekateri kmetje imajo pred češnjami, ki rastejo na rašeljkovi podlagi, nekakšen odpor. Pravijo, da sadeži zagrenijo. Bržkone to ne bo držalo, ker večina vi-

pavskih in goriških češenj uspeva prav na rašeljkovi podlagi, in njihov sloves je nesporen.

Tudi mandeljne, ki v Sloveniji uspevajo le na Goriškem in v Istri, je začel v zadnjem času napadati isti škodljivec. Tudi mandeljnom grozi popolno uničenje. Nujno je, da nekaj ukrenemo. Nekateri kmetovalci pravijo, da jih je mogoče dobro cepiti na marlične podlage. Tega nisem poskusil, vendar utegnejo imeti prav.

Ivan Jug, gozdar

KONCERT DRUŠTVA PRIJATELJEV GLASBE V KOPRU

V sredo, 3. aprila, bo že tretji koncert novoustanovljenega Društva prijateljev glasbe v Kopru. Kot po navadi bosta dva koncerta v dvorani koprke glasbene šole, popoldne za mladino in zvečer za odrasle. Tokrat bodo koncertirali komorni pevec Mitja Gregorič, flavtist Boris Cankar, klarinetist Igor Karli in pianist Marijan Lipovšek. Izvajali bodo program, s katerim so pred kratkim gostovali v Parizu.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Potrební napori za večjo proizvodnjo

Podatki o gibanju proizvodnje v letošnjem februarju kažejo neznatno zboljšanje v primerjavi s prejšnjim mesecem, vendar ne tako, da bi bili s tem lahko zadovoljni. Vzroki za to, da rezultati niso taki, kot bi morali biti, so različni. Med njimi je tudi ta, da je bilo v tem mesecu manj delovnih dni in da je zima že zelo vplivala na delo v podjetjih. Poseben promet si še ni opomogel in znano je, da pomeni pomanjkanje vagonov med drugim veliko oviro, kar velja tudi za tekoči mesec. Brez dvoma bo letošnja huda zima, ki predstavlja elementarno oviro posebne vrste in na katero nismo računali, imela še velike posledice, ki jih bomo še čutili.

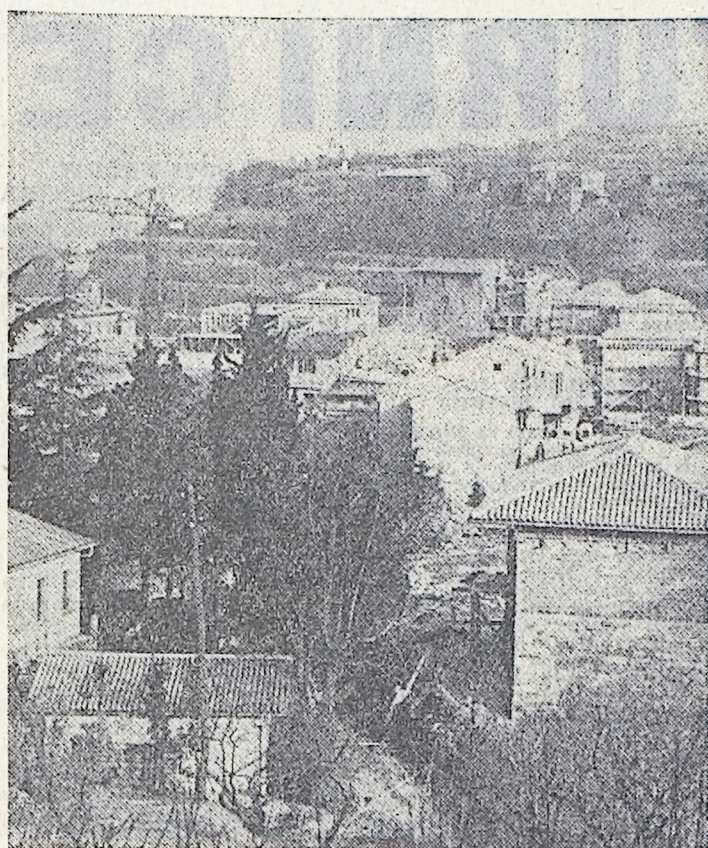
Kot rečeno je bilo stanje v proizvodnji v februarju letos nekoliko boljše kot v januarju, kljub navedenim in drugim oviram, kar nam daje polno upanje, da se bo stanje v prihodnje popravilo. To velja, če govorimo o glavnih proizvodnih dejavnostih v našem okraju, med drugim za lesno-

predelovalno industrijo, ki je pred tem, da ji bo začelo primanjkovati surovin. Dvig njene proizvodnje je bil v celoti letos zlasti glede končnih proizvodov nad lansko ravni, v tem času, dočim je bila proizvodnja žaganega lesa in plošč znatno nižja. To je v skladu s prejšnjimi ugotovitvami, ko je industrija končnih izdelkov s področja lesa lahko nemoteno delala, ker je še lahko izkoriščala stare zaloge lesa, dočim je proizvodnja žaganega lesa in plošč zaostala zaradi slabe sežnje v gozdovih.

Za naš okraj predstavljajo važno postavko nekatere tovarne s področja kovinske industrije. Značilno je, da smo ravno na tem področju pod splošno ravni in da nismo dosegli niti tistega porasta proizvodnje v višini 6%, kot ga je dosegla kovinska industrija v februarju v Sloveniji. Tako najvažnejša podjetja s tega področja v našem okraju niso dosegla planirane proizvodnje in to ne toliko zaradi lastne krivde. Vzrok je bil v

pomanjkanju domačega reprodukcijskega materiala, prepoznano dodeljenih devizah in celo v pomanjkanju plina za varjenje. Ovir bomo seveda odstranjevali in računamo lahko, da bo izpad nadomeščen v kasnejših mesecih, kar velja posebno za »Mehanotehniko«.

Brez dvoma moramo posvečati vedno večjo pozornost — ladjedelništvu, saj se obseg novih gradenj v piranski ladjedelnici z leta v leto večja. Tudi v letošnjih prvih mesecih je ta ladjedelnica presegla plan in plansko povprečje, kar daje polno osnovo za pričitanje, da bo ta mlada industrijska dejavnost v našem okraju izpolnila in presegla planska predvidevanja. To lahko pričakujemo tudi od drugih industrij po konsolidaciji razmer, zlasti pa po ureditvi redne preskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom, saj je znano, da za prodajo izdelkov tako n. pr. »Tomosa« kot »Mehanotehniko« in drugih ni težav in ovir. —Zj—

Spet se z naglimi koraki približuje začetek nove turistične sezone, ki jo bomo pričakali z novim upanjem in tudi novimi turistično-gostinskimi objekti. Mednje je vsekakor treba na prvem mestu prišteti novo turistično središče v Podmarkovcu-Zusterni pri Kopru, kjer investitor hotel Triglav dograjuje nove motele (na sliki). K izgradnji tega in vseh drugih turističnih objektov na Primorskem so največ pripomogle zvezna sredstva, dodeljena na podlagi ustvarjenega deviznega prometa in dokaznih načrtov. Tako so naše posamezne turistične občine dobile iz tega naslova skupaj 571.396.000 dinarjev, posamezne komune pa: Piran 337.259.000 din, Koper 105.935.000, Tolmin 46.205.000, Postojna 41.163.000, Nova Gorica 16.683.000, Izola 14.533.000, Sežana pa 6.596.000 dinarjev. Od tega pade na participacijo zaradi ustvarjenega deviznega prometa v maloobsejnem prometu 164 milijonov dinarjev na obalno in kraško področje, 34 milijonov dinarjev pa na Goriško in Tolminsko. Izdatna sredstva vsekakor zelo stimulatno vplivajo na nadaljnji razvoj turistične dejavnosti na Primorskem in zlasti orientirajo gostinska podjetja in zasebna gostinstva na oddajanje turističnih sob in ležišč ter na prizadevanje za pritegnitev in zadržanje sicerne turističnega dinarja na svojem območju.

DRUŽBENA SKRB ZA RAZVOJ TURIZMA NA VSEH PODROČJIH

Kredit za zasebne turistične sobe

Zvezni izvršni svet je tudi za letošnje leto odobril kredite za zasebne turistične sobe. Podrobna navodila bodo dobile banke v najkrajšem času. Krediti bodo razdeljeni v dve kategoriji, v prvo do 200 tisoč dinarjev z odplačilom v treh letih, in v drugo do 500 tisoč dinarjev ter odplačilom v petih letih. Proizvajala z žanala 2 odstotka za ustrežajočimi obrestmi. Posojilo morejo dobiti prosilci, ki imajo potrebne pogoje za oddajanje sob turistom in morebiti tudi hrano, in sicer za nakup opreme, napeljavno inštalacijo ter nujne dograditve in adaptacije.

V poštev pridejo pri nas krajci, ki so že obiskovana turistična središča in dalje tisti, ki leže ob turistično pomembnih cestah, kjer se ustavljajo turisti zaradi prenočevanja ali bi se vsaj ustavljali, če bi bila ležišča na voljo. Zeleti je, da bi se prijavi lo kolikor mogoče več interesentov, ki so sposobni zadostiti omenjenim pogojem. R

Beseda o turističnih spominkih

S povečano prizadevnostjo za razvoj turizma kot tiste gospodarske panoge, ki nam prinašajo najneposrednejše devize, je stopilo na dnevi red razgovorov tudi vprašanje turističnih spominkov. Pobudo za to je dala ugotovitev, da tuji turisti pri nas premo potrošijo, saj jim mimo prenočevanja in hrane ne nudimo za večjo potrošnjo veliko priložnosti. V klasični državi turizma Italiji, n. pr., porabijo tuji turisti znaten del svojih sredstev mimo drugega prav za nakupovanje raznega blaga, med katerim so spominki važna postavka.

Kako je torej s turističnimi spominkarstvom pri nas? Ali se lotevamo tega vprašanja res šele sedaj? Nikakor! O tem je bilo že vsa zadnja leta veliko razprav na raznih ožjih strokovnih sestankih, napisanih je bilo dalje o tem tudi več tehničnih sestankov, in pred dvema letoma smo organizirali v Ljubljani celo razstavo turističnih spominkov. Uspehov kljub temu ni bilo veliko. Zlasti razstava je pokazala, da se pri nas v Sloveniji ne ukvarja ravno tako malo ljudi z izdelovanjem spominkov, da pa so le ti v zelo majhni meri kvalitetni in v se manjši naši slovenski. Tudi če odstojeno kič, ki izprizuje kaj malo estetičnega čuta in turistov ne more zamikati, vidimo med spominki še vse preveč takega, kar je napravljen po tujih vzorcih, predvsem alpskih. Dovolj je, da si ogledamo razne žgane ali slikane okraske na lesenih krožnikih, škatah itd., pa bomo videli na njih planike in podobno, kar je tipično avstrijsko, kakor da Slovenci

ne bi imeli svoje lepe ornamentike. In potem keramika! Ljubljanska šola za umetno obrt in podjetje »Dom« nudita modne izdelke, kakršne najdemo tudi v tujini, zato ne morejo biti spominki naše dežele. Nikakor tudi ni res, da ne bi bilo v naših trgovinah turistom na voljo precej spominkov, toda skoraj vsi so iz naših južnih republik. Sem spadajo razne figure v narodnih nošah, z usnjem obložene steklenice, piščalke, opanke, pipe, prički itd. To folklorno blago, ki morejo turisti nabaviti tudi na Hrvaškem, v Dalmaciji, Črni gori in drugod. To so nam mnogi turisti sami povedali in izrekli željo, da bi jim nudili tudi kaj našega, slovenskega. Slišali smo celo vprašanje, če Slovenci nimamo nič podobnega. Žal moramo ugotoviti, da skoraj res nimamo, vendar ne zavoljo tega, ker ne bi bilo, marveč zato, ker se z izdelovanjem takih predmetov pri nas nihče ne ukvarja, ukvarja pa se zato ne, ker je lažje posnemati tuje, kakor poiskati originalno domače. Prav iz Kopra je izšla letos pobuda, da bi se lotili vprašanja spominkov s te strani in vse kaže, da ni ostala brez odziva. Rezultate bomo seveda šele videli.

Mimo tega je pojem turistični spominki mnogo širši kot nekateri mislijo. Drugod zajema ta pojem tudi razno, za tisto deželo tipično blago praktične uporabljivosti: vaze, penikne, ogrlice, preproge, pokrivala, oblačila itd. Tudi blago, ki nam ni oprava s folkloro, turisti drugod radi kupujejo, bodisi zaradi originalnosti in kvalitete, bodisi zaradi nižje cene. Zaradi tega bi bilo zmotno misliti, da bomo dosegli večjo potrošnjo turistov za nakupe že samo s spominki, kakor jih nekateri pri nas ozko pojmujejo. Poleg naših in kvalitetnih spominkov je dolžnost trgovin, da se založe tudi s primernim poceni blagom, kolikor ga pač proizvajamo. Katero je to blago, to morata trgovcem pokazati čut in praksa. R. R.

SEMEDELA Z 10.000 STANOVALCI

Te dni so naši urbanisti zaključili delo na idejnem načrtu za urbanistično zazidavo koprškega predmestja Semedele. Načrt predvideva stanovanja za okoli 10.000 ljudi. Zazidava se bo nadaljevala tako v smeri Tomosa, kot tudi v pobočje, nekako do višine sedanjih najvišjih enodružinskih hiš nad prvimi bloki. Tako naselje naj bi dobilo restavracijo, lokal za družbeno prehrano, dve kavarni, dva kompletna servisa, šolo z 20 razredi, dve avtobusni postaji in drugo, kar tako veliko naselje potrebuje. Določene so dalje ceste in ulice. Nova cesta bo vodila iz mesta v Semedelo po nasipu, ki bo nastal 200 m za sedanjo cesto Triglav-Slavinik. Prometno bo gravitiral vzhodni del na cesto, ki zdaj vodi mimo tiskarne Primorskega tiska, zahodni pa na preurejeno obalno in novo nasipno cesto. Semedelski kanal ostane na sedanjem mestu in ga bodo le uredili. Ob njem bo potekala glavna cesta vsega naselja od Slavnika do bližine Tomosa.

7 DNI DOMA

● Javni medkrajevni potniški promet je bil v februarju manjši kot v januarju. Število potnikov je bilo za 4 odstotke manjše, število potniških kilometrov pa za 2 odstotka manjše. V primerjavi letošnjih dveh mesecev z lanskim letom pa se je povečalo število prepeljanih potnikov za 24 odstotkov, število potniških kilometrov pa za 12 odstotkov.

● Republiški zavod za statistiko sporoča, da so bile cene gostinskih storitev letos januarja za 4% in februarja za 5% višje od lanskih cen. Cene jedilom so bile februarja v isti primerjavi za 7% višje, alkoholne pijače so se podražile za 4%, brezalkoholne pijače za 2%, prenočišča pa so bila za 2% cenejša kot lani.

● Družbeni plan LR Slovenije predvideva 1,6 milijarde dinarjev za cestni sklad iz sredstev republiškega investicijskega sklada. Ta sredstva naj bi porabili za razne ureditve in modernizacije cest, za ureditev raznih priključkov, odbojnih ograj, osuševanja, postajališč in križišč. Med drugim je predvidena tudi vsota 80 milijonov dinarjev za položitev hrupnega tlaka na ovinkih pri Planini.

● Mlinska industrija v Sloveniji je namlela lani 80.658 ton moke belih žit. Največji proizvajalec je kombinat »Žito« Ljubljana (36.939 ton), sledi mlin »Testenine« Maribor (16.728 ton), na tretjem mestu pa je »Mlinotest« Ajdovščina (13.075 ton).

● Industrija za predelavo mleka v Sloveniji je izdelala lani 732 ton sira, 571 ton surovega masla, 795 ton mleka v prahu in 1290 ton drugih mlečnih izdelkov. Največ sira je izdelala »Planika« v Tolminu, največ surovega masla »Ljubljanske mlekarne«, največ mleka v prahu pa »Pomurka« v Murski Soboti.

● Konec lanskega leta so v reški tovarni luki za železniško postajo odprli največji in najsodobnejši žitni silos na Sredozemlju. Njegova zmogljivost je 30.000 ton težkih žitaric, ima 78 celic, od tega 48 velikih, z zmogljivostjo po 560 ton ter 30 manjših z zmogljivostjo po 150 ton. Vse naprave v silosu so popolnoma mehanizirane in avtomatizirane.

● Predvčerajšnjim se je v Ljubljani začel V. plenem CK ZKS, na katerem razpravljajo o ideološko-političnih problemih v družbeno-ekonomskem razvoju in o organizacijskih vprašanjih. Uvodni referat je imel član Izvršnega komiteja CK ZKS S. Kavčič.

● V začetku tedna je v Beogradu zasedala Zvezna ljudska skupščina. Na dnevnem redu je bilo poročilo ZIS za preteklo leto in več zakonskih osnutkov. To je bilo verjetno predzadnje zasedanje skupščine, ki bo v začetku aprila sprejela novo ustavo in s tem zaključila svojo plodno petletno dejavnost.

● Strokovnjaki, pripadniki JLA in domačini se že več kot dvajset dni in noči borijo, da bi obvarovali jež Zavoj in da bi zaščitili naselja v dolini Temske in Nišave. Zaradi nevarnosti so predvsem evakuirali prebivalstvo in opremo, sklenili pa so, da bodo poskušali obvarovati jež, pred katerim se je nabralo 17 milijonov kubikov vode.

● Komisija za ustavno vprašanje je poslala Zvezni ljudski skupščini osnutek ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije. Skupščina bo obravnavala osnutek verjetno v začetku aprila. Osnutek je bil sestavljen na podlagi javne razprave, ki je trajala nad štiri mesece. V tem času je bilo nad 70.000 zborovanj, ki se jih je udeležilo nad 6 milijonov državljanov. Predlogov, mnenj in vprašanj je bilo okrog 300.000.

● V dneh 22., 23. in 24. marca so bili v Planici 13. smučarski poleti. Tretji dan planiških poletov je privabil rekordno število gledalcev, katerih je bilo nad 40.000. Tekmovanju je prisostvoval tudi predsednik republike Josip Broz Tito s soprogom in drugi številni visoki funkcionarji. Zmagovalec letošnjega mednarodnega smučarskega tekmovanja je Dieter Bocheleh, ki je skočil 121 metrov, drugi je Klemm, tretje in četrto mesto pa si delila Kürth in Recknagel, vsi so predstavniki NDR. Najdalje od Jugoslovanov je skočil Jože Langus in sicer 120 metrov. Žal pa je skakal izven konkurence kot poskusnik skakalec. Med Jugoslovani je nadalje skočil Marjan Pečar (101 meter) in se je plasiral na 22 mesto.

ZA USPEŠNEJŠE KULTURNO-PROSVETNO DELO SO SI V ILIRSKOBISTRIŠKI KOMUNI ZAMISLILI

KULTURNI CENTER

Zamisel kulturnih centrov je novejšega datuma. Porodila se je v iskanjih novih oblik in ob prenosu težišča kulturne dejavnosti v komunne. Izšli jo je zastoj v nadaljnjem razvoju kulturno-prosvetne dejavnosti in pomenila naj bi prelomnico v mrtvilo, ki je žal postalo značilnost sedanjega obdobja.

Se preden pa se je zamisel dokončno izoblikovala, so jo v ilirskobistriški komuni že oblekli v resničnost. Ustanovili so tak kulturni center, v katerega so vključili poleg vseh prosvetnih društev in Svobod s področja celotne občine še delavsko univerzo »Toneta Tomšiča«, ljudsko knjižnico in glasbeno šolo v Ilirski Bistrici. Obenem so ugotovili, da sodi v kulturno dejavnost — vsaj moralo bi biti tako — tudi kino podjetje. Toda z njim se za zdaj dogovarjajo le o sodelovanju. Prav gotovo pa bo kolektivno kino podjetje kmalu tudi sam spoznal, da njegova dejavnost ni samo komercialnega značaja, ampak da so nujno povezani s kulturnimi interesi celotne komunne.

KAKŠNO JE STANJE DANES

O svoji sedanji kulturno-prosvetni dejavnosti govorijo v Ilirski Bistrici zelo kritično. Najprej omenijo občinski svet Svobod in prosvetnih društev, ki naj bi bili nosilci, organizatorji in usmerjevalci vsega ljudskoprosvetnega in kulturnega dela. Toda svet, ki šteje 15 članov, se je v dveletni mandatni dobi sestel dvakrat, na sejo pa je prišla polovica članov. Se ti dve seji sta bili leta 1961, lani se svet ni sestel niti enkrat. O drugi dejavnosti sveta ni nobenih podatkov, ne pismenih ne ustnih izročil.

Sicer pa je na območju občine še vedno registriranih sedem društev (DPD Svoboda Ilirska Bistrica, DPD Sloga Jelšan, DPD Novokračine, DPD Knežak, DPD Bač, DPD Kutežev in DPD Dolnji Zemon), ki si v okviru svojih skromnih možnosti veliko prizadevajo za ljudskoprosvetno delo na

svojem območju. Toda odbori vseh teh društev zatrjujejo, da bi bilo njihovo delo uspešnejše, če bi na občinskem prosvetnem forumu bili deležni več razumevanja in pomoči. Najuspešnejše med temi društvi je delo DPD Sloga v Jelšanah, kjer imajo program dela, ki ga skoraj v celoti izvajajo, imajo redne letne občne zbornice, seje upravnega odbora in precej dobro urejen klub.

NAJSLABŠE JE V ILIRSKI BISTRICI

Zal ne velja to samo za Ilirsko Bistrico. V vseh naših komunah opažamo, da je največje mrtvilo v kulturno-prosvetnem udejstvovanju v središčih. Povsod je na podeželju boljše. Kljub temu pa je to dejstvo za Bistrico še posebno boleče, kajti tam imajo veliko večjo kulturno tradicijo, kot denimo v Kopru ali v Sežani. Morda je prav v tem vzrok, da se prebivalci Ilirske Bistrice niso mogli sprijazniti s takim stanjem in da je v njihovem mestu nastal kulturni center prej kot kje drugje. Tako se reči: prva godba na pihala v sestavi domačinov je v Ilirski Bistrici zaigrala že leta 1908. V dobi čitalnic so delala kulturna društva v težkih materialnih in političnih okoliščinah. Zato se upravičeno vprašujemo, zakaj danes tako pasivno in apatično gledamo na kulturne dobrine, ko vendar sami ustvarjamo in upravljamo, ko lahko svobodno uveljavljamo svoje interese in želje?

In zopet je slišati očitke na račun vodstva društva, ki neodgovorno in malomarno izvršuje delo, ki mu ga je poverila družba. Vodstvo so že hoteli zamenjati, pa ni bilo sposobno v dveh letih pripraviti in izvesti obnove zborov. Značilen pa je ob tem podatek, da je prav Svoboda v Ilirski Bistrici dala lani dotacijo okrog 300 tisoč dinarjev, medtem ko so društva po vaseh, ki so delala, dobila znatno manj (vseh šest drugih društev v občini 540 tisoč).

IZ ŠOLSKE PROBLEMATIKE V ILIRSKOBISTRIŠKI KOMUNI

Sredstva po objektivnih merilih

Zadnja reorganizacija šolske mreže v ilirskobistriški komuni je bila lanske leto. Narekovali so jo administrativni, finančni, upravni in pedagoški vzroki. Današnja mreža obveznega šolstva je taka, da so na območju občine 4 razvite šole s pripadajočimi podružničnimi šolami. To so šole v Ilirski Bistrici (4 podružnične šole in 1358 učencev), v Knežaku (2 podružnični in 315 učencev), v Kuteževu (248 učencev) in v Jelšanah (1 podružnična in 137 učencev). Razen teh šol pa je samostojna še šola na Premu, ki ima 2 podružnični šoli in 143 učencev, vendar pa ni popolna, ker ima samo pet razredov.

Posebne terenske razmere so zaenkrat narekovali tako rešitev, vendar pa se že danes kaže, da bi bilo umestnejše, če bi bila popolna osnovna šola na Premu in ne v Jelšanah. Prav tako proučujejo še stanje nekaterih podružničnih šol, kjer pri določanju števila razredov niso odločali pedagoški vidiki, pač pa stanje prostorov in kadra.

Kakšno je stanje šolskih zgradb na ilirskobistriškem območju, pa nam ilustrira dejstvo, da je od 15 šolskih stavb bilo pred prvo svetovno vojno zgrajenih 13. V času med obema vojnoma ni bila zgrajena nobena nova šola, po osvojitvi pa dve, in sicer na Prelozah in v Jelšanah. Šolskega prostora je torej toliko, kot ga je bilo pred prvo vojno, šoloobveznih otrok pa je štirikrat več.

Posebno pereče je stanje v Ilirski Bistrici, vendar se zdi, da so se vprašanja končno lotili z vso odločnostjo, čeprav bo potrebno še precej truda in finančnih sredstev, da bodo dogradili novo šolsko stavbo. Če bo to uspelo, potem bo vprašanje za tretjino vseh šoloobveznih v občini rešeno. Obenem pa bo treba misliti na postopno odpiranje gimnazijskih razredov, kajti vsako leto konča osnovno šolo okrog 200 učencev.

Večina ostalih šolskih stavb v občini bi bila potrebna temeljite adaptacije, dozidave pomožnih učnih prostorov (telovadnice, delavnice, kabinetov, šolske kuhinje itd.) in ureditve upravnih prostorov. Istočasno s tem vprašanjem pa bi morali reševati tudi vprašanje šolskega inventarja, ki je navadno iste starosti kot stavbe in že dolgo ne ustreza zahtevam sodobnega pouka.

Prav tako je nezadovoljivo rešeno vprašanje stanovanj za učitelje. Vsa povojna leta je v Il. Bistrici le 5 učiteljev dobilo družinska stanovanja, 3 pa so bila samska. Še huje pa je na podeželju, kjer ima le malo pedagoških delavcev primerno družinsko stanovanje.

Prve analize v občini kažejo, da novi zakon financiranja šolstva postopoma izenačuje delovne kolektive šolskih zavodov z delovnimi kolektivi v gospodarskih organizacijah. Lani je bilo v novem sistemu financiranja še mnogo nepravilnosti in celo kršitev zakonskih določil, zato pa letos skušajo to popraviti. Vzrok je bil predvsem v tem, ker družbeni sklad za šolstvo ni imel na razpolago dovolj sredstev, obenem pa je nastopal kot razdeljevalec po starem proračunskem sistemu. Zato so letos pedagoški delavci zahtevali, naj bi bil upravni odbor sklada samostojen, naj se

PRVI NAČRTI KULTURNEGA CENTRA

Iz analize po kulturnih potrebah si je center zadal prve naloge:

Urediti klubske prostore v sprednjem delu kavarne Sport, ki naj bi jo po dolgem pripravljanju in prepričevanju gostincev vendarle zaprli in uporabili njene prostore mnogo koristneje. V klubu naj bi bili na razpolago poleg televizije, radia in šaha še vsi časopisi in revije — vse, kar pri nas izhaja. V teh prostorih kot tudi na terasi stavbe bi bila razna tekmovalna v šahu, balinanju in drugih družabnih igrah. Druge prostore kavarne bi preuredili za potrebe knjižnice, ki na sedanjih 24 m² življenjskega prostora res ne more uspešno sposojati svojih 3.500 knjig.

V sedanje prostore ljudske knjižnice v Domu družbenih organizacij pa bi prišla delavska univerza »Toneta Tomšiča«, ki še vedno čaka na rešitev v zasilni sobici ob občinskem komiteju ZKS.

V prostorih glasbene šole bi DPD Svoboda razvila sorodne panoge: mladinski pevski zbor, mešani pevski zbor in godbo na pihala. Če bi mladina pokazala dovolj zanimanja za tamburaški zbor, bi dobila na razpolago instrumente.

Ob vseh teh razgovorih je nujno, da se dotaknemo tudi kino podjetja. Zda

so se torej z njim dogovorili le o sodelovanju. Začeli bodo pri nedeljskih matinejah, ki naj bi jih uskladjili z vzgojnimi načeli za mladino. Mislijo na tedenske ali vsaj štirinajstredne redne šolske kinopredstave, ki bi bile v skladu s šolskim poukom. Razen tega pa si mora film utreti pot tudi v vasi. Gozdni delavci v Podgori in v Knežaku, kmetje na Premu, skratka po vseh vaseh, si močno želijo filmskih predstav. Za uresničitev tega načrta in želja bo nujno prisluhniti na ustrezno opombo za potujoči kino na primeren izbor filmov. Pri tem lahko kulturni center pomaga kino podjetju pri izpolnitvi obveznosti do obččanov.

Ljudje, ki so snovali kulturni center, se dobro zavedajo, da društva po vaseh nujno potrebujejo vsestransko pomoč. Tu je vprašanje kadrov, ureditve materialnih odnosov, vprašanje zadruženih domov in dvoran, ki služijo za skladišča in ne za kulturne potrebe vaščanov. In še in še.

Med predlogi je še ta, naj bi Dom družbenih organizacij v Ilirski Bistrici prešel v upravo novega centra, s čimer bi bila zagotovljena smotnejša uporaba in izkoriščenost teh prostorov. Zagotavljajo, da bi kulturni center tako lahko odigral svojo vlogo in bi postal izvršilni organ kulturno-prosvetnega zbora. Ta zbor pa bi bil kulturno-politično telo, ki bi usmerjalo kulturni razvoj in dajalo navodila za čimuspšejši nadaljnji razvoj na tem področju.

V ilirskobistriško komuni so prepričani, da ne bodo več dolgo govorili o kulturnem mrtvilo.

Z. L.

Bogomir Magajna

Sedemindvajsetega marca v zgodnji nočni uri se je zaradi srčne kapi nenadoma končalo življenje primorskega rojaka, slovenskega književnika, zdravnika in dolgoletnega glavnega urednika in predsednika založniškega sveta založbe Lipa — doktorja Bogomira Magajna.

Usodna kap mu je pretrgala življenje trdega dela; vse njegovo udejstvovanje na najrazličnejših področjih, predvsem književnem in zdravniškem, je bilo eno samo veliko razdajanje samega sebe, prežeto z ljubeznijo do sočloveka in rodne zemlje.

Rodil se je v Gornjih Vre mah 13. januarja 1904, klasično gimnazijo je končal v Ljubljani, medicino je študiral v Ljubljani in Zagrebu, kjer je leta 1930 promoviral. Nekaj časa je služboval kot vojaški zdravnik, pozneje pa kot specialist v bolnišnici za duševne bolezni. Prva vojna leta je bil v italijanski internaciji, od jeseni 1943 se je kot partizanski zdravnik aktivno udeležil narodnoosvobodilne vojne.

Med obema vojnoma je pisal v različne revije, napisal več povesti iz lastnega študentovskega življenja ter službovanja po raznih krajih (Gornje mesto, Graničarij) ter novlističnih zbirk (Primorske novice, Bratje in sestre, Le hrepenenja, Zaznamovani, Oživilo obrabi). Za mladino je objavil več del (Brkonja Celjstnik, Čudovita pravljica o Vidu, labodu in belem ptiču, Racko in Lija, V deželi pravljic in sanj). Iz lastnih partizanskih izkušenj in vtisov je napisal novele, ki so povezane z resničnim življenjem ljudstva in bojem za osvoboditev (Sopotniki, Veliko brdo, Križanje, Marok, Partizanske fantazije, Sonjin povratek). V Kopru so izšle tri njegove knjige: Odmev korakov, Zgodbe o lepih ženah, Na bregovih srca.

Pokojnikovo ime je najtesneje povezano z ustanovitvijo in delovanjem koprke založbe Lipa. Dr. Magajna ji ni samo posredoval svojih pisateljskih izkušenj, ampak je vsekoli neutrudno delal, svetloval, vodil seje, sprejemal obiske književnikov, usmerjal programsko politiko in imel še mnoge načrte.

kulturna kronika

LETOŠNJI PROGRAM JUGOSLOVANSKIH GLEDALIŠKIH IGER

Za udeležbo na letošnjem Sterijinem pozorju v Novem Sadu je 32 gledališč pripravilo 24 predstav. Med temi je 20 izvirnih del, 3 so dramatisacije, eno delo pa je scenska adaptacija. Letošnje VIII. Jugoslovanske gledališke igre so v znamenju praznovanja 50-letnice književnega dela Miloslava Krleža. Zato bo Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane izvedlo Krležovo dramo »agonija«, Hrvatsko narodno gledališče iz Zagreba pa Krležovo »Leda«. Od slovenskih gledališč bo nastopil ljubljanski Odr 57 s Kozakovimi »Dialogi« in Slovensko ljudsko gledališče iz Celja z Zmavčevim »Jubilejem«.

RAZSTAVA ITALJANSKEGA INDUSTRIJSKEGA OBLIKOVANJA

Društvo likovnih umetnikov uporabne umetnosti Slovenije prireja v sodelovanju s komisijo za kulturne zveze s tujino v prostorih Moderne galerije v Ljubljani razstavo italijanskega industrijskega oblikovanja. Razstavljenih je nad 200 uporabnih predmetov najboljših italijanskih oblikovalcev.

TELEVIZIJSKI IN RADIJSKI SPREJEMNIKI V JUGOSLAVIJI

Po podatkih zveznega zavoda za statistiko imamo danes v Jugoslaviji 2 milijona 800.000 radijskih sprejemnikov in skoraj 127.000 televizorjev. To se pravi, da je imel svoj radijski sprejemnik vsak 10. prebivalec, na en televizijski sprejemnik pa je prišlo 149 prebivalcev.

SODELOVANJE KNJIZEVNIH MATIC

Tudi letos bodo nekatere jugoslovanske književne matice sodelovale z mnogimi znanstvenimi in kulturnimi ustanovami. Tako bodo v pripravi za zgodovino jugoslovanskih književnosti angažirane poleg organizatorjev Matice hrške in Matice hrvatske tudi Srbska akademija znanosti in umetnosti, Slovenska Matica in Filološka fakulteta v Skopju. Pri prvem bibliografskem leksičkonu jugoslovanskih pisateljev bodo sodelovali številni kulturni in znanstveni sodelavci, Srbska in Hrvatska Matica pa bosta skupno delali slovar sodobnega srbohrvatskega književnega jezika.

ZVEZA SINDIKATOV JUGOSLAVIJE O KULTURNIH ODNOSIH

Na zadnjem razširjenem plenumu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu so proučevali materialne in družbene pogoje za kulturno življenje delavskega razreda.

Ze v uvodnih besedah je sekretar CS ZSJ Ašer Delecan poudaril, da bi bila demokratizacija naše družbe nepopolna, če ne bi delovni ljudje naše dežele samostojno odločali tudi o kulturnem razvoju in o pogojih za zadostitev kulturnih potreb. Zal še vedno živijo pojmovanja, da so kulturni problemi ločeni in specifični in da se z njimi ne more ukvarjati običajen delovni človek. Prav tako pa tudi številni kulturni ustvarjalci pozabljajo, za koga ustvarjajo in zanemarijo materialne in kulturne interese širokih slojev delovnih ljudi.

Razprava na razširjenem plenumu je tekla o številnih negativnih pojavih v našem kulturnem življenju, pa tudi o zanemarenih kulturnih odnosih. Izkazalo se je, da bi bilo treba nuditi predvsem osnovno izobrazbo vsem delavcem, da bi tudi v kulturnem življenju lahko aktivneje sodelovali. Številni diskutanti so se zavzemali za čimprejše formiranje skladov za kulturo v komunah. V razpravi je sodeloval tudi predsednik CS ZSJ Svetozar Vukmanović in se je podrobneje zadržal pri socialističnih in nesocialističnih pojavih v kulturi.

ZGODOVINSKI FILM O HERCEGOVSKEM UPORU PROTI TURKOM

Zagrebško podjetje »Jadrani film« je začelo snemati zgodovinski film z naslovom »Nevesniška puskas«. To bo film o hercegovaškem upor proti Turkom leta 1875, glavna osebnost pa legendarni hercegovski junak Mišo Ljubobratović. V filmu ga bo igral Miha Baloh. V večjih vlogah bodo igrali še Peter Prilčič in Jovan Miličević, režiser je Zilka Mitrović, scenarist pa Slavko Goldstein. Film bodo snemali v Zagrebu, na Reki in v Kostanjevici na Dolenjskem.

FILM O DRVARSKEM DESANTU

Za beograjsko podjetje »Avala film« je začel snemati Fadil Hadžić nov film, ki obravnava enega najzanimivejših dogodkov naše narodnoosvobodilne borbe — nemški desant na Drvar leta 1944. Naslov filma bo »Vsa pozornost temiš«. Priprave za snemanje tega filma so trajale osem mesecev, scenarijska skupina — Fadil Hadžić, Branko Cosić in dva vojaška svetovalca — je pregledala celotno domače in tuje gradivo o desantu. V glavnih vlogah nastopajo Maks Furijan, Mata Milošević, Pavle Vujisić, Ljubisa Samardžić, Marija Lojk, Franc Trefalt, Darko Tatić in drugi. Kakšnih 30 epizodnih vlog bodo zanimali filmskim in gledališkim igralcem. Film snemajo v cinemascopu.

Več poudarka estetski vzgoji

Pred kratkim je bilo v Ljubljani posvetovanje Zveze delavskih in ljudskih univerz in Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije o možnostih, da bi tudi pri nas postale ljudske in delavske univerze estetsko izobraževalne ustanove za odrasle. Do zdaj so se ukvarjala s pošolsko estetsko vzgojo v glavnem prosvetna društva. Toda za to obliko dejavnosti nimajo ne dovolj sredstev in ne strokovno izobraženih ljudi. Zato je ostajala estetska vzgoja, ki oblikuje človekovo osebnost, nenačrtna in tudi nepriljavna.

Na posvetovanju v Ljubljani so

sklenili, da bo Zveza delavskih in ljudskih univerz Slovenije pripravila občinskim izobraževalnim ustanovam, naj v okviru svojih možnosti in upošteva potrebe in zanimanje prebivalcev ustanavljajo kulturne centre, ki bodo skrbeli v prvi vrsti za estetsko vzgojo občanov. Ti novi centri naj bi tesno sodelovali s prosvetnimi društvi in s klubi na svojem območju.

Pri načrtu estetski vzgoji, ki naj postane široka spodbudna dejavnost, je posebno važna analiza trenutnega kulturnega in družbenega položaja, kulturnih dogodkov, dalje podatki o prebival-

cih, o njihovem zanimanju ali nezanimanju za kulturne dogodke in za umetnost ter končno analiza prostega časa občanov.

Ob vsem tem je pomembno, da bi postala estetska vzgoja odraslih stalna, načrtna in primerno financirana, manj pa je važno, ali bodo estetsko vzgajale Svobode ali bodo prevzeli to nalogo novo ustanovljeni kulturni centri ali delavske in ljudske univerze.

Delegacija Slovenske prosvetne zveze iz Italije v Kopru

Na povabilo okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev Koper je prišla v petek v Koper delegacija Slovenske prosvetne zveze iz Italije, v kateri so bili Ubald Vrabec, Gorazd Vesel in Edvin Svab.

Predstavniki okrajnega sveta Svobod in PD Koper so seznanili goste iz Italije o problemih kulturnoprosvetnega dela v našem okraju, predstavniki slovenske prosvetne zveze pa so pripovedovali o svojih težavah ter o svojem delu.

Zastopniki obeh kulturnoprosvetnih organizacij so se dogovorili o medsebojnem sodelovanju in o medsebojnih gostovanjih. Okrajni svet Svobod in PD Koper bo posredoval Slovenskemu klubu in Trstu ter večjim slovenskim prosvetnim društvom v Italiji predavatelje za razna področja kulturnega in splošnoizobraževalnega značaja. Prav tako pa so se že dogovorili tudi o zamenjavi umetniških skupin. Baletna šola iz Kopra bo še v letošnji sezoni nastopila v Trstu, dramska skupina Slovenskega dijaškega doma iz Trsta pa bo gost na okrajni reviji dramskih skupin v Kopru. Obisk slovenskih prosvetnih delavcev iz Italije in razgovori so pokazali, da so taki stiki zelo koristni, da morajo postati stalnejši in ne samo občasni, kot so bili doslej.

I. P.

GORIŠKO GLEDALIŠČE V KOPRU IN V IZOLI

Ansambel Goriškega gledališča bo gostoval v Kopru (petek, 29. marca) in v Izoli (sobota, 30. III.). Uprizorili bodo Strindbergovo dramo »Očec«. Pri predstavi sodeluje kot gost igralka Ema Starčeva.

Kartoteka za poslanika

Odlomek iz prve knjige V PODZEMLJU. Izšlo v knjižni zbirki Nova Obzorja.

Prevedel Jože Fistrovič. Opremil Uroš Vagaja

Sharktooth si je prižgal cigaro, prvo cigaro tistega dne, in se zleknil v stolu, da bi premišljal.

Poslanik bo imel tiskovno konferenco, verjetno popoldne. Stone bo razstavljen javnosti, zmerni. Postal bo Laceyja — Lacey je ujemel priklaj v službo v snažni srcaji, čeprav je imel samo tri. Sharktooth je pogledal sporočilo, ki je viselo s klina, zaznamovanega s »tekoče in izbrano«. Bilo je iz Tassovega telegrama. Samo preletel ga je, vendar je zadoščalo za odločitev, da bo potroboval za tisti dan dodatnega fotografija. Preletel je svoj seznam neorganiziranih sodelavcev. Vzdržil je slušalko, zavrtel številko, počakal.

»Oprost, da te budim, fant, ampak hotel sem te dobiti, preden bi te pograbil kdo drug... Danes popoldne, ampak napisal ti bom za ves dan. Demonstracija. Tass ves čas pošilja sama krepka poročila... Da, seveda se bo spoznilo. Bodo že naša naredila, da se bo spoznilo... Ne. Ne skrbi. Običajni pogoji plus zavarovalnina za tvojo črno škato... Je nisi poravnala... O. K. Drži?... Prav, za izhodišče imel Crillon Bar. Tam bom pustil sporočilo zate, če te bom potreboval... Meni je vseeno. Opazuj množice in ravnaj po lastni presoji. Telefoniraj.«

Ostanek se je ravnokar skončeval. Tale dan bo gotovo slab, vse je nepredvideno, novice bodo prepozne za newyorške izdaje. Paziti mora, da ne bo časnikarjev preveč razkropil in da bo pustil katerega v uradu — to je trenutik, ki so ga izbrali, da bodo vrgli predsednika Francije. Usedel se je, da bi uredil poročilo, ki ga je bil Striker sporočil po telefonu. Tole lahko gre ven z zgodnjim brzojavom — čim prej, tem bolje. Opravimo težko delo sproti in ga sproti odposlamo. Naval bo popoldne. Edina prilagodnost, da bo videl Stone, bo po koncu. Jutri bo mogoče miren dan. Vsi bodo pridno prebirali, kaj se je zgodilo dan prej.

Mraz je bilo v pisarni. Vklapl je električno pečko in luči so potemlele. V pisarni je imel luči zmerom

prizgane; oken ni bilo. Ni jih maral, ker so ga opominjala, kakšen dneval čas je. Po njegovem okusu je bila so ba brez oken, brez ur. Ugotovil je, da dela hitreje, kadar ne ve za gotovo ali je točen. Če je postalo nezdržno, je lahko pogledal na uro v veži.

Vstopil je Striker. Sharktooth je presenečeno pogledal kvišku.

»Zakaj se malo ne napiše?« je vprašal.

»Samo mimogrede sem se zgledil, da bom vzel nekaj denarja,« je odvrnil Willie.

»Dovolj ga imaš.«

H. L. HUMES

»Samo da plačam taks. Malce sem na psu.«

»Dobro, podpiši potrdilo, ko ga boš vzel,« je rekel Sharktooth.

»Da, seveda.«

»Kakšni so bili videti?«

»Kdo?«

»Oni, kdo neki pa?«

»Palico je imel. Pred fotografijo so jo zakrivali. Bolj s težavo se je spravil dol po stopnicah iz letala. Ampak drugače se je zdel kar zdrav.«

»Zakrivali so jo, kot da ni nič, kaj? Palica. Ampak palica je lahko pravi palico, da ne bi prišla na fotografijo?«

»Me vprašuješ?«

»Ne, Willie. Samo premišljujem. Sprašujem se, ali imajo kakke pregrešne skrivnosti. Je bil Caddy tudi?«

»Bil.«

»Se je zdel živčen? Se je veliko smejal, stresal roke in tako dalje?«

»Da, nekoli,« je rekel Willie.

Sharktooth se je dvakrat zamisljeno zavrtel na stolu. »Koliko je zdaj star — čez šestdeset, kajne?«

»Tako nekako.«

»V bolnišnici je bil strogo zaupno.«

Sharktooth je vstal. »Willie, rad bi, da bi pogledal v naš arhiv s pripravljenimi osmrtnicami in se prepričal, ali jo imamo na ime Bruce Feel Shep-

REPUBLIKA NOGOMETNA LIGA

Uspeh Delamarisa v Mariboru

V prvem kolu spomladanskega dela republiškega nogometnega prvenstva je izolski Delamaris pripravil največje presenečenje tega kola. Povsem zaslužen je premagal enega izmed favoritov za prvo mesto Zeleničarja v Mariboru z 1:0 (0:0). Delamaris je prišel do dveh točk z odlično taktiko in z borbeno igro celotnega moštva. Domačini so namreč ves prvi polčas močno napadali, toda zaradi pretiranega kombiniranja je obramba gostov zelo učinkovito razbijala vse njihove akcije. V drugem polčasu je imel Delamaris več od igre. Povsem je vsilil nasprotniku svoj sistem dolgih pasov ter ustvaril več nevarnih situacij pred vrati Zeleničarja. Izkoristil pa je žal le eno v 63. minuti, ko je Kovačič s treh metrov neubranljivo pretresel mrežo. Gostje so zamudili še nekaj ugodnih priložnosti, zlasti Kostić,

ki pa je bil kljub temu pobudnik in organizator vseh napadalnih akcij izolčanov.

V nedeljo se bo Delamaris pomeril na igrišču v Kopru z enajstotisto Murske Sobote. Preizkušnja ne bo lahka, saj sodi Murska Sobota med tista moštva, ki izločanjem ne ležijo. Jeseni je Delamaris doživel katastrofalni poraz v Murski Soboti z 1:7.

Tudi drugi primorski zastopnik Gorica je v nedeljo osvojil dve točki. Premagal je na domačem igrišču enajstotisto Odred-Krim z 2:1. Domačini so imeli več od igre in njihova zmaga je zaslužena.

Lestvica

Triglav	14	11	3	0	28:9	25
Ljubljana	14	8	3	3	40:19	19
Kladivar	14	5	7	2	27:21	17
Rudar (T)	14	7	3	4	37:30	17
Zeleničar	14	7	3	4	20:22	17
Slovan	14	7	1	6	30:26	15
O. Krim	14	6	3	5	18:17	15
Celje	14	6	2	6	23:23	14
Sobota	14	4	5	5	22:19	13
Gorica	14	5	2	7	25:33	12
Svoboda	14	3	5	6	15:17	11
Ilirija	14	2	4	8	16:30	8
Delamaris	14	2	4	8	12:33	8
Rudar (V)	14	2	1	11	14:38	5

Tomos : Dekani 5:2 (2:2)

V pripravah za spomladanski del prvenstva v koprski okrajni nogometni ligi sta se v Kopru pomerila domači Tomos in Jadran pri Dekanov. Domačini so s težavo zmagali s 5:2. Prvi polčas je namreč potekel v enakovredni igri, oziroma so bili gostje celo boljši. Sele v drugem polčasu so začeli igrati domačini nekoliko bolj zbrano in videli smo tudi nekaj lepih kombinacij. Na splošno lahko rečemo, da je moštvo Tomosa še zmeraj v krizi in je veliko vprašanje, če bodo Koprčani osvojili prvo mesto v okrajni ligi. Posamezni igralci namreč še zme-

raj ne prihajajo disciplinirano na treninge, niti ne izpolnjujejo navodil tehničnega vodstva med tekmo.

Dve športni iz Kopra

V nedeljo, 24. marca sta bila v Kopru dva športna dogodka: priateljska košarkarska tekma med domačim klubom in članom prve slovenske lige Lesonitom iz Ilirske Bistrice. Zmagali so gostje z rezultatom 74:56 (32:31). Mladi neugrani Koprčani so se gostom enakovredno upirali le v prvem polčasu, v drugem pa so jim polne moči in gostje so pridno polnili koprski koš.

Čas bi že bil, da bi se tudi v Kopru postavil na noge košarkarski klub, saj je med koprsko srednješolsko mladino nekaj talentov, ki bi pod primernim strokovnim vodstvom in ob pomoči starejših igralcev (Jakomin) lahko dosegli lepe uspehe.

Drugi športni dogodek v Kopru je bila prijateljska nogometna tekma med NK Tomos in NK Dekani. V slabši in nezanimivi igri so zmagali domačini z rezultatom 5:2 (2:2). Strelci za NK Tomos: Pirc 2, Kavalič, Klecin in Gom-

bač po 1 gol. Če Tomos ne bo v kratkem času rešil vprašanja vratarja, so zamažni vsi upi za osvojitve prvega mesta v podzvezki Koper, še manj pa upravičene težnje za vstop v slovensko ligo.

Bojan R.

ROJSTVA

V koprski porodnišnici so rodile: Ana Marija Mahnič iz Dragonje — dečka, Lidija Radonič iz Portoroža — dečko, Mafalda Peroša iz Gažona — dečko, Danica Muženič iz Kopra — dečko, Ivana Maglič iz Golca — dečko, Cecilija Kocijanč iz Dola — dečko, Flore Mohorič iz Portoroža — dečka, Ivka Koprivec iz Bertokov — dečka, Julijana Starc iz Pogobov — dečko, Jolanda Matoš iz Kopra — dečko, Ida Peroša iz Ankarana — dečka, Ivana Koršič iz Bide — dečka, Lidija Cobalt iz Izole — dečka, Antonija Zupančič iz Pirana — dečko, Marija Lidija Radojkovič iz Pirana — dečko, Andjela Pavletič iz Vinice — dečka.

SMRTI

V Kopru so umrli: Jožef Štoka, star 68 let, iz Tomaja; Ana Škorja, stara 67 let, iz Črnotič; Ana Maria Ponis, stara 87 let, iz Kopra; Sergio Marušič, star 8 mesecev, iz Marušičev; Marija Levac, stara 84 let, iz Semedele.

V sežanski občini so umrli: Ivana Tavcar, roj. Miljač, stara 70 let, iz Merč; Jožefa Kocijan roj. Ivančič, stara 80 let, iz Žirij; Jože Mahnič, star 68 let, iz Grižen; Frančiška Fabjan roj. Cerne, stara 81 let, iz Dan pri Sežani; Marija Trampelj roj. Seligo, stara 84 let, iz Sežane; Ivan Grežar, star 60 let, iz Velikega polja; Frančiška Mijelj roj. Novak, stara 71 let, iz Kazele.

POROKE

V Kopru so se poročili: Marija Milena Derganc, službenka iz Jurke vasi (Novo mesto) in Anton Lipovec, mlajši iz Smela (Novo mesto); Emilija Ferjančič, službenka iz Pirana in Anton Uršič, varilec iz Pirana; Margareta Božič, frizerka iz Izole in Hrvoje Jurca, službenec iz Kopra.

V Sežani so se poročili: Lidija Sturma, učiteljica iz Senožet in Rajmund Cerin, strugar iz Zabeli; Bernarda Marta Obersnel, delavka iz Divače in Zorko Gherlani, gradbeni de-

lavec iz Saleža pri Trstu; Ada Pirjavec, službenka iz Orleka in Milan Miklavc, službenec iz Grahovega brda; Ana-Marija Slavc, službenka iz Sežane in Miro Perhavec, sofer iz Sežane.

SMRTI

V Kopru so umrli: Jožef Štoka, star 68 let, iz Tomaja; Ana Škorja, stara 67 let, iz Črnotič; Ana Maria Ponis, stara 87 let, iz Kopra; Sergio Marušič, star 8 mesecev, iz Marušičev; Marija Levac, stara 84 let, iz Semedele.

V sežanski občini so umrli: Ivana Tavcar, roj. Miljač, stara 70 let, iz Merč; Jožefa Kocijan roj. Ivančič, stara 80 let, iz Žirij; Jože Mahnič, star 68 let, iz Grižen; Frančiška Fabjan roj. Cerne, stara 81 let, iz Dan pri Sežani; Marija Trampelj roj. Seligo, stara 84 let, iz Sežane; Ivan Grežar, star 60 let, iz Velikega polja; Frančiška Mijelj roj. Novak, stara 71 let, iz Kazele.

BLEJ je okoli 24. marca odpeljal iz Trsta v Benetke. V Split bo prispela 29. marca.

BOHINJ je odpeljal 26. marca iz Buenos Airesa proti Santosu, kamor bo prispela 30. marca.

BOVEČ je 22. marca odpeljal iz Ploč proti Genovi, kamor bo prispela 30. marca.

ZELENGORA je bila okoli 25. marca v Abidjanu.

POHORJE je prispela okoli 26. marca v Las Palmas in bo 1. aprila v Conaryju.

BLEJ bo odpeljal 7. aprila proti zahodnoafriškim pristaniščem.

GORANKA je bila 24. marca v Adenu, skupno poraba, da bo možno odplačevanje anuitet za vso dobo namena posojila.

BOBOMBA je bila 24. marca v Adenu, skupno poraba, da bo možno odplačevanje anuitet za vso dobo namena posojila.

TROBILJE je okoli 28. marca prispela v Hong Kong, 3. aprila pa bo zaplula v japonske vode.

KOROTAN je bila okoli 24. marca v Coss Bayu, 28. marca v Eureka, 2. aprila pa bo v Long Beachu.

BELA KRAJINA je okoli 25. marca prispela na Reko.

BIHAC je okoli 24. marca prispela v Split.

DUBROVNIK raztovarja v indonezijskih pristaniščih.

GORENJSKA je v Catani, nato bo krenila proti Sfaxu in Reki.

LJUBLJANA je okoli 23. marca prispela v Split.

MARTIN KRPAJ je na poti iz Assabe proti Beyrouthu.

PIRAN je okoli 23. marca prispela v Albanij.

ROG je okoli 26. marca prispela v Rotterdam.

VABILO

Vabimo Vas na tradicionalni maturantski ples, ki bo 6. aprila v dvorani »TOMOSA« v Kopru. Igra priznani orkester 6 BLUES + 1 s pevko Barbaro Jarc. Pester program, izvolitev kraljice plesa, bogat srečolov ter pi-jaca in jedadca. Predprodaja vstopnic v trafiki na Titovem trgu v Kopru. Maturantje ESS — Koper

TELEVIZIJA

NEDELJA, 31. 3. 1963
10,30 Matineja RTV Ljubljana — Koncert narodne glasbe. Sodelujejo: Komorni zbor RTV Ljubljana, ansambel Jožeta Kampača, folklorna skupina »Tine Rožanc« in pianist Marcel Ostasovski.
11,30 »MESTO STRAHOV« — Zgodba iz serije Vetur

PONEDELJEK, 1. 4. 1963
18,35 »NEVARNOST V DZUNGLI« — Zgodba iz serije Super-avto
19,00 »ANNO 3003« — Slovenski lutkovni film v režiji Iva Leharja
19,30 TV OBZORNIK

SREDA, 3. 4. 1963
17,00 RUSČINA NA TV — 14. lekcija
17,30 ANGLEŠČINA NA TV — 14. lekcija
18,00 »PORČIJE HROŠČKA PRISMO-DEKA« — Slikanica za najmlajše
19,30 TV OBZORNIK

20,30 TRIDESET MINUT S PLESNIM ORKESTROM RTV LJUBLJANA IN SOLISTI. Sodelovali bodo: Ljubljana, Petrovič, Nino Robič, Ozren Depolo, Jože Kampač, Milan Ferlež, Urban Koder in Dušan Veble. Dirigiral bo Jože Privšek. Na spredu bodo najnov-nejše kompozicije in priredbe
21,00 KRAŠKI FILM

ČETREK, 4. 4. 1963
19,30 TV OBZORNIK
19,45 TV POSTA
20,30 AKTUALNI RAZGOVORI

PETEK, 5. 4. 1963
17,00 RUSČINA NA TV — 15. lekcija
17,30 ANGLEŠČINA NA TV — 15. lekcija
18,00 KULTURNA PANORAMA
18,30 »ETIPIJA« — Predavanje iz cikla Popotni vtisi
19,00 »SAMOBRAMBA« — Reportaža iz serije Boj za obstanek v morju. Razgovor s morskimi živali za čim boljše obvarovanje pred sovražniki
19,30 TV OBZORNIK
19,45 PROPAGANDNA ODDAJA
20,30 REZERVIROANO ZA PRENOS (Predviden Verdi: »Rigoletto« iz opernega gledališča SNG v Ljubljani)

SOBOTA, 6. 4. 1963
19,30 TV OBZORNIK
19,45 PROPAGANDNA ODDAJA
20,30 SPREHOD SKOZI CAS — Reportaža
22,20 Zgodba iz serije »NIC ENA«.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradak. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 21-470. Posamezni izvod 20 din. Letna naročnina 800 din. za inozemstvo 2.200 din ali 3,5 amer. dolarja. Bančni račun 602-11-181 pri podružnici NB Koper. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Stavke in kliseje tiskarne CZP Primorski tisk Koper, tiskano na rotaciji tiskarne CZP Ljudska pravica Ljubljana

RAZPIS

Stanovanjska skupnost Izola razpisuje prosto delovno mesto kvalificiranega kleparja.

Pogoj: Opravljen izpit za kvalificiranega delavca in triletna praksa v samostojnem delu. Osební dohodki po pravičniku oziroma dogovoru. Nastop službe možen takoj. Ponudbe dostaviti do 10. aprila 1963.

RAZPIS

»STIL« tovarna pohištva Koper razpisuje naslednja delovna mesta:

1. KURJAČA
2. OBRATNEGA ELEKTRICARJA
3. PREDDELAVCA V LAKIRNICI

Pogoji: pod 1. in 2. strokovni izpit iz stroke ter 2 do 4 leta prakse, pod 3. znanje brizganja lesnih površin. Prejtniki (pod 3. 130 do 140.—), prevoz in nastop službe po dogovoru. Ponudbe z opisom službe pošljite na gornji naslov.

RAZPIS

Gostinsko podjetje »Galeb« Koper razpisuje delovna mesta poslovodij

za obrate: »GALEB« Koper
»TAVARNA« Koper
»LOZA« Koper.

Pogoji: visokokvalificiran gostinski delavec s 5-letno prakso ali kvalificiran gostinski delavec z 10-letno prakso v gostinstvu. Ponudbe poslati na upravo podjetja do 31. III. 1963.

MALI OGLASI

Hrano in stanovanje nudim za popoldansko pomoč v gospodinjstvu. Informacije v prodajalni obutve, Izola.

STANOVANJSKI SKLAD OBČINE KOPER

razpisuje

1. javno pismono licitacijo za dela na izgradnji cestnega omrežja in zunanje ureditve stanovanjskega naselja Semedela III.

Razpisana vrednost del je 36.222,41 din, dovršitveni rok 20. junij 1963. Licitacija bo dne 13. aprila t. l. ob 10. uri.

Projekt, popis del in razpisni pogoji so na razpolago v tajništvu sklada

NEPRIČAKOVANO JE UMRL

dr. BOGOMIR MAGAJNA

SLOVENSKI KNJIŽEVNIK, SOUSTANOVITELJ IN DOLGOLETNI PREDSEDNIK ZALOŽNIŠKEGA SVETA NAŠE ZALOŽBE

DVANAJST LET JE ZAVZET ZA RAZVOJ PRIMORSKE ZALOŽBE Z LJUBEZNIJO IN POŽRTVOVALNOSTJO OPAVLJAL DELO GLAVNEGA UREDNIKA IN PREDSEDNIKA ZALOŽNIŠKEGA SVETA

NAŠEGA DRAGEGA PREDSEDNIKA BOMO S HVALEŽNOSTJO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU

ČZP »PRIMORSKI TISK«, KOPER
ZALOŽNIŠKI SVET, UREDNIŠKI ODBOR IN UPRAVA ZALOŽBE LIPA

V kleti kmečke hiše - umetniška razstava

Med lanskoletnimi udeleženci simpozija »Forma Viva« je sodeloval tudi bolivijski kipar Ted Carasco. Mladi Bolivijec je bil navdušen nad gostoljubnostjo naših ljudi. Med bivanjem v naši deželi je našel veliko prijateljev. Izrazil je željo, da bi se hotel pri nas vedno nastaniti. Ko je bil lanskega avgusta simpozij končan in so ostali udeleženci odšli v svoje domovine, je Carasco svoje priprave v Portorožu je po naključju spoznal rudarja Marka Petroviča, ki dela v kamnolomu Marušič pri Bujah. Marko ga je povabil na svoj dom v vasi Triban. Carasco ni ostal križem rok. Lepega dne je odšel v

je, so ga pospremili vsi vaščani Tribana in želeli »Amerikancu-Istranu«, kakor so ga imenovali, srečno potovanje. Obljubil jim je, da jih ne bo nikdar pozabil in da bo letos spet prišel na obisk v našo deželo. »Med vami sem preživel najlepše dni svojega življenja«, je dejal Ted Carasco pred slovesom.

M. J.

Med drugimi našimi kraji, ki se naglo modernizirajo in lepšajo ter odstranjujejo ostanke preteklosti, ki so doslej kazili njihovo podobo, je vsekakor Postojna. Kot središče komunice in važno prometno vozlišče cest in železniških prog, posebno pa še kot svetovno znano turistično mesto s svojo slavno Postojnsko jamo in drugimi naravnimi biseri je Postojna pravzaprav ložišče dela in skupnosti ta napredek, ker ogromno število obiskovalcev sodi vso našo deželo skozi videz in podobo tega našega mesta. Posebno je bilo potrebno urediti središče mesta, kjer se bo novemu hotelu pridružila velika in sodobna stanovanjska hiša s poslovnimi prostori in trgovskimi lokali v pritličju. Stala bo na mestu nekdanjih zaporov, ki so jih te dni ob uporabi najodobnejše mehanizacije zrušili (na sliki)

Neprecenljivo darilo

Ko je naš list v številki 3 dne 11. januarja letos pod gornjim naslovom objavil povzetek reportaže iz ilustriranega tednika Arene o Ivanu Lekšanu iz Postojne, kako bi dal svoje oko oslepšemu mladincu Robertu Straubu, je zadeva močno razburila vso postojnsko okolico. Pa ne zato, ker bi morda verjeli najnovejši potegavščini, marveč preprosto zato, ker Ivana Lekšana vsi prav dobro poznajo kot lažnivca in delomrznega, zapletenega pred časom v nekaj zelo neprijetnih zadevah, s katerimi so se morali ukvarjati tudi organi javne varnosti. Najbolj so se seveda jezili bivši udeleženci NOV, ker je tisto o odklopanih in hudih ranah vse za laje privlečenec; prav posebno so se jezili tudi lovci, ker Lekšan nikoli ni bil lovski čuvaj, kakor je iz velike mero fantazije pripovedoval lahkovernim reporterjem Arene, ko so se za senzacijo pripodili v Postojno.

Lahkoverne kaline, ki bi hoteli nasesti njegovi živi domišljiji, je Lekšan lovil predvsem po Hrvaški, ker je vedel, da bi bile njegove izmišljotine v Sloveniji prekmalu odkrite. Tako je lovil na limanice, tu di dekleta, ki so mu seveda v svoji preproščini rade nasledile. Ena med njimi ga je prišla potem, ko jo je v pismu po

vseh pravilih »kot ločenec« zasnubil, celo obiskat v Postojno. Mlada delavka je bila seveda hudo razočarana, saj ni bilo od vsega tistega, kar ji je na dolgo in široko pripovedoval v svojih pismih, drugega kot 31 tisoč din plače, z vsemi dodatki pa mi pride 43 tisoč din mesečno. Zdal sem na bolniškem dopustu že dva in pol meseca zaradi rane na želodcu. Ves, M. s Teboj bi se rad pobliže seznanil, in če nisi že komu objubil, da se midva dogovorila in napravila družino, po kateri vsak hrepeni.« In še dalje:

»Vložil sem prošnjo za premetitev na Hrvaško. Mislim, da bom dobil službo pri vas ali kje v bližini, prav tako kot lovski ali ribiški čuvaj. Zela ni so mi pisali, če pridem za ribiškega čuvaja, ker imajo veliko divjih ribičev, pa tudi to, da ti radi streljajo po čuvajih. Vendar pa naj pomniš, da če bodo streljali name, pa me ne bodo zadeli s prvimi strelom, da jih bom jaz ranil ali ubil. Tu pri meni je bilo veliko divjih lovcov, vendar sem jih preganjal iz gozdov. Leto, da ti radi streljajo po čuvajih, potem pa sem ga jaz ustrelil iz vseh treh cevi v desno stran prsi, tako da je bilo njegovo telo vse razmesarjeno in da so ga komaj rešili. Odtelje v mojem revirju ni več lovskih tatov, ker se seveda boji.«

M. je Ivana povabila na svoj dom, da bi se spoznal z njeni in da bi zaključila svatovski dogovor. Obljubil ji je, da bo čimprej prišel, da pa takoj ne more, ker:

»Ves, srce moje, prišel bi že zdaj, pa sem predsednik delavske zveze (v originalu »radniškega saveza«, kar je verjetno popeljal z delavskim svetom) družine »Javornik«. Moramo urediti še nekatere zadeve, nato pa zagotovo pridem.« Itd., itd.

Odveč je seveda povedati, da Ivan Lekšan ni nikjer lovski čuvaj in da si je ta poklic enostavno izmislil, ker mu morda »vse drugo je prav tako plod njegove bujne fantazije« — sliko vred, ki jo je podtaknil reporterjem Arene kot spomin iz partizanov, ker ga v resnici predstavljata s proslavo odkritja spomenika v Rakulku pred nekaj leti, kjer se je pojavil v partizanski uniformi.

Teh nekaj vrstic smo dolžni Postojnčanom, da bi postavili stvari na pravo mesto in rekli bobu bob in popu pop, Ivanu Lekšanu pa onemogočili, da bi še vnaprej prodajal po Jugosaviji dobrodošlo proizvode svoje velike domišljije.

NEVSEČNOSTI S TEMELJNIM KAMNOM

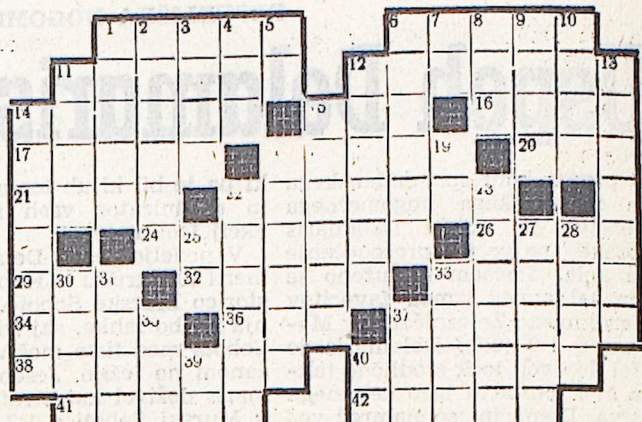
Med obiskom predsednika zahodnonemškega Bundeszaga Gerstenmeyerja v glavnem mestu Brazilije, Braziliji pred dvema letoma, so na svečan način položili temeljni kamen za zgradbo nemške ambasade. Te dni pa je zahodnonemško ministertvo za državno blaginjo ugotovilo, da stoji temeljni kamen na napačni zazidalni površini. Kaj sedaj?

Bliskovita rešitev

Kmalu po koncu vojne so iz zaliva v Portorožu potegnili na suho ostanke ameriškega letala B-29, ki ga je bilo sestrelilo nemško protiletalsko topništvo. Ko so letalo potegnili iz vode, so v njem našli okostja nekaj članov posadke, ki se niso utegnili rešiti. Ko je bilo letalo zadeto, je začelo naglo padati proti morju. Od devetih članov posadke se je samo štirim posrečilo, da so izskočili s padali. Padli so v morje. Nemci iz Portoroža so na vrat na nos sedli v motorni čoln in zdrveli proti njim. Zdačji pa je iz velike višine pristrglo glavo lovsko letalo — spremiljevalec. Po Nemcih je usel

kalo z vsemi svojimi strojnimi. Preplašeni Nemci so se zatekli v zalivček blizu ladjedelnice. Pilot lovkega letala je spustil v vodo gumijasti splav, na katerega so se povzpeli vsi štirje letalci. Letalo je letelo nad morsko površino in ščitilo brodolomce v čolnu. Nemci si niso upali s prstom migniti. Mahoma se je od daleč pojavil hidroavion, se spustil poleg splava, pobral letalce in odfrčal proti svoji bazi v Italiji. Vse to se je zgodilo s pravico filmske brzine. Tega se še danes spominja mnogo prebivalcev Pirana in Portoroža.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. indijanska troječka, 6. ptica ujeđa, 11. indijski svečenik, 12. film z več zgodbami, ki jih skupna misel spaja v celoto, 14. strogi grški zakonodajalec, 15. grška črka, 16. pojav na vodi, 17. lovec na raki, 18. slovenski klasični filolog, mojstrski prevajalec iz klasičnih jezikov (Anton), 20. del tedna, 21. zemeljski plin, 22. koruzna jed, 24. špansko žensko ime (naslov znane popevke), 26. vrsta žarkov, 29. brezalkoholna pijača, 32. stoječa voda na cestah, 33. sodobna francoska pisateljica («Dobri žaloski»), 34. grška pokrajina ob Jonskem morju, 36. grška črka, 37. mesto v severni Italiji z lepimi stavbami in umetniškimi zbirkami, 38. preiskovalna

cevka, 40. nezorana zemlja, 41. vodno prevozno sredstvo, 42. začetek tekme.

NAVPIČNO: 1. tatinska ptica, 2. premočnik pri Zenici, 3. rimski bog ljubezni, 4. tekstilna rastlina, 5. krtica v naslovih, 6. turško pristanišče ob Egejskem morju (Izmir), 7. osebni zaimke, 8. kiparski izdelek, 9. kosilo, 10. Mesec, 11. ožji sorodnik, 12. maščevanje, 13. najboljši španski teniški igralec, 14. sodoben ameriški pisatelj («Ameriška tragedija»), 15. črevesna bolezen, 18. vedelna skladba za klavir ali harmonijo, 19. latinski veznik, 22. slikarska desčica za barve, 23. pristanišče v Maroku, ki ga je pred leti porušil potres, 25. pamet, razum, 27. trgovski potnik, 28. medena rosa na listju, 30. tovarna nemških luksuznih avtomobilov, 31. splet ženskih las, 33. natrijev karbonat, 35. sorodstvo, plemo, 37. lučaj, 39. začetnici slovenskega impresionizma, 40. kratnica za »Ljudsko skupščino«.

RADIO

NEDELJA, 31. marca 1963

8.40 Domače viže za prijetno razpoloženje — 9.00 Naša reportaža: »Domača obrt, ki kljubuje času in razvoju: Lokovski kovačci« — 9.15 Poje zbor učiteljske iz Tolmina p. v. Vere Clemente — 9.30 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Poročila — 15.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 Nedeljsko popoldne domačih pesmi in melodij.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. pest, 5. Fedra, 9. mulla, 13. Liliput, 15. almanah, 17. osa, 18. ugankar, 20. Aka, 21. Te, 22. branječka, 24. et, 25. Nora, 27. Oka, 28. led, 30. Spa, 31. br, 33. Adia, 34. TT, 35. treskanje, 39. in, 41. rep, 43. Almeria, 44. ime, 45. mistika, 47. Aksakov, 49. Anio, 50. Anina, 51. rana.

KINO

PONEDELJEK, 1. aprila 1963

7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Operni odlomki z mladimi jugoslovanskimi opernimi pevci — 14.30 Zabavni mozaike — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Ruske narodne pesmi.

KOPER: 29. in 30. in 31. marca ameriški barvni CS film »AVANTURER HUCKLEBERRYJA FINNA«. **IZOLA:** 29. marca ameriški film »JOKALA BOM JUTRI«. 30. in 31. marca italijanski barvni CS film »BEATRICE CENCI«.

TOREK, 2. aprila 1963

7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 V ritmu z orkestri in ansambli — 14.00 Paleta zabavnih popevk — 14.30 Sola in življenje — 14.50 Nicolò Paganini: »Ples čarovnic« op. 8 — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne.

SMARJE: 30. marca angleški film »BETONSKA DŽUNGLA«. 31. marca ameriški barvni CS film »MACKA NA VROCI PLOCEVINASTI STREHI«.

SREDA, 3. aprila 1963

7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Mala prodajalna plošč — 14.00 S pesmijo po domovini — 14.30 Za odhiti in razvedrio igra — 14.50 Eddie Barclay, Dean Martin, Mario Bua, Lilijana Petrovič in Ray Conniff — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Poje Gorenjski vokalni kvintet.

SKOFIJE: 30. marca ameriški barvni CS film »MACKA NA VROCI PLOCEVINASTI STREHI«. 31. marca angleški film »BETONSKA DŽUNGLA«.

CETREK, 4. aprila 1963

7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 20' z orkestrom Hugo Win. terhaier — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Melodije za prijetno popoldne — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Koroske narodne pesmi.

SEŽANA: 29. marca francoski film »NAJNA DEKLETA«. 30. in 31. marca nemški film »INDIJSKI NAGROBNi SPOMENIK«. 2. in 3. aprila nemški film »TISOC OČI DR. MABUSEA«. 4. aprila jugoslovanski film »IGRA NA SPLAVIH«.

PETEK, 5. aprila 1963

7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Prišla je pomlad... (spored zborovskih pesmi) — 14.00 Mozaike ritmov — 14.30 Iz opere: ga sveta — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Domače aktualnosti — 15.40 Glasbena medigra.

POSTOJNA: 29. marca nemški barvni CS film »PLANET SMRTI«. 30. in 31. marca angleški barvni VV film »NEPRICA-KOVANA LJUBEZEN«. 2. aprila italijanski film »PRISTOP K POBEGU«.

SOBOTA, 6. aprila 1963

7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Mali koncert zabavne glasbe — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Nekaj poskočnic.

PIVKA: 30. in 31. marca angleški barvni VV film »NEPRICA-KOVANA LJUBEZEN«. 2. aprila italijanski film »PRISTOP K POBEGU«.

PRESTRANEK: 31. marca italijanski film »RIMLJANKA«. 31. marca francoski film »PARI-ZANKA«.

PORTOROŽ: 29. in 30. marca jugoslovanski film »KOZARA«. 31. marca francoski film »MOJ DRUGI OČE«.

SEČOVLJE: 30. marca francoski film »MOJ DRUGI OČE«. 31. marca poljski film »PRIDI, OKA«.

— Verjemite ali ne, toda zdaj smo na področju kanibalov-glavo-rezev!

Lev Šejnina:

32

Strogo zaupno

VOHUNSKA ZGODBA IZ II. SVETOVNE VOJNE

Čeravno ni poznal vseh podrobnosti, je Funtikov izgubil svoj mir in je brez prestanka iskal človeka, ki mu je bil izrezal hlačni žep. Stvar je hotel izpeljati do kraja in poiskati vohuna. Vsak dan se je motal po Beloruski postaji in restavraciji Metropol, kjer so se navadno zadrževali tuji. Blodil je po starinaricah, toda ves njegov trud je bil zastoj — o prekljastem tuju, z okroglim trebuhom in z zadnjico, ki poskakuje, ni bilo ne duha ne sluha.

Besedo, ki jo je dal Bahmetjevu, je držal. Nič več ni kradel. Čez mesec dni je prišel spet k Bahmetjevu in ga prosil, naj ga zaposli.

»Mesec dni sem vzdržal,« je rekel. »Denar je odrlel, kot da bi med vrabce vrgel kamen. Brez njega se ne da živeti. Sergej Petrovič, jaz sem kulturni človek, jaz moram jesti, kaditi in hoditi v kino. Vzemite me v službo. Uredite to tako, da mi ne bo nihče bral levit, češ da sem bil žepar. Tudi ne pridem na delo, če me bodo sprejeli vsi s pomilovanjem, z vzdihni in nasveti, tudi ne maram, da bi me vzel v zaščito predsednik sindikalne podružnice... Tega nočem! Jaz sem srmečljiv in ponosen človek. Delal bi rad brez predsednika sindikalne podružnice in brez sočutja. Ali lahko to napravite?«

»Lahko,« je odvrnil Bahmetjev. Funtikovu je kmalu našel službo. Postal je biljeter v neki kino dvorani. Funtikovu je bilo delo všeč, saj je bil velik ljubitelj filma.

Kmalu nato je izbruhnila vojna. Že v prvih dneh vojne je prišel Funtikov k Bahmetjevu in mu rekel:

»Sergej Petrovič, jaz hočem na fronto. Mahnil sem jo že na vojni odsek, pa so me zavrnili zaradi srca. Pravijo, da sem nespooben. Jaz ne morem čepeti v zaledju. Dobro poznam svoje srce. Oni pravijo: bratec, pepečani krvni pritisk imaš. Seveda, kako ga ne bi imel, ko pa moram tukaj zija prodajati. Z eno besedo: pomagajte!«

Bahmetjev je telefoniral vojnemu odseku in jih posebno pro-

sil, naj ne bodo gledali Funtikova dlakocepski. Posredovanje je pomagalo. Funtikova so sprejeli v vojsko. Čez teden dni je že odrinil na fronto. Kmalu je odšel na vojno tudi Bahmetjev. S Funtikovim sta se našla v isti brigadi...

Sviridov je obmolnil in čez čas nadaljeval: »Zdal sta oba pri nas. Dobra prijatelja sta. Moram vam povedati, tovariši Leontjev, da je Funtikov vsem borem pri srcu zaradi svoje iznajdljivosti, poguma in neverjetnega optimizma, ki ga ljudje povsod cenijo, posebno še na fronti.«

Leontjev je z vznemirjenjem poslušal pripovedovanje Sviridova, četudi ni bil povsem prepričan, da ima zgodba neposredno zvezo z vsem tistim, kar se je bilo primerilo z njegovimi načrti.

Bilo je že pozno. Od jezera sem se zavel vlažen veter, ki je dišal po trohnoh. Pred zoro so na nebu jele ugašati zvezde. Vse naokoli se je razprostiral gozd, skrivnost in neprehojen, kakor iz otroške pravljice. Trava je bila rosna in v njej so postali škornji že po nekaj korakih mokri.

MAJOR BAHMETEJEV

Čas je mineval. Komaj se je Leontjev navadil na Sviridova in ostale topničarje v brigadi, že je moral razmišljati o svojem odhodu. V kratkem času, ki ga je bil preživel tukaj, je zbral veliko gradiva o dobrih in slabih lastnostih »L-2«. V tovarni in laboratoriju bi bilo treba gradivo čimprej obdelati in top izpopolniti.

Obisk na fronti je dal Leontjevu mnogo novih zamisli. Tako je začel tuhtati o tem, kako bi oborožil z novim orožjem letalstvo. Za uresničitev teh zamisli pa so bili seveda potrebni primerni delovni pogoji.

Leontjev se je jel pripravljati na odhod. Zbral je svoje zapiske in osebne stvari, vendar ga je Sviridov pregovoril, da je svoj obisk podaljšal še za dva dni.

Sele sedaj, tik pred odhodom, mu je postalo jasno, da je njegov spremljevalec iz Moskve, major Bahmetjev, opolnomočenec vojaške protibveščevalne službe. Njemu je bila poverjena skrb za znanstvenikovo varnost.

»Jaz sem odgovoren, da se vrnete v Moskvo živi in nepoškodovani,« mu je pojasnil Bahmetjev in se nasmehnil. »Takšno nalogo imam.«

Leontjev se je zasmejal. Čudno se mu je zdelo, da bi ga tukaj, v vrstah sovjetske armade, še posebej čuvali. Bahmetjev mu je odkrito povedal svoje mnenje.

»Jaz imam pač takšen ukaz. O ukazih navadno ne razmišljam,

marveč jih enostavno izpolnjujem. Če hočete vedeti, kaj si o tem mislim jaz, potem bi vam rad povedal tole: takšna previdnost ima svoje razloge. Vi in vaše delo sta — vojaška skrivnost. To pa je treba čuvati kakor zenico svojega očesa, pa najsi so pogoji še tako težki. Celo v miru, kaj šele v vojni. Vojna, veste, se ne bije samo v rovih in na bojnih poljih, ne samo v zraku ali na morju, marveč tudi v pisarnah obveščevalnih služb.«

Zaklepala sta se.

PRIHOD »DELEGACIJE«

V ponedeljek zvečer je prišel polkovnik Sviridov k Leontjevu in mu veselo dejal:

»Imenitne novice imam! Iz štaba korpusa so javili, kaj si o tem misliš k nam na obisk delegacija iz Ivanovske oblasti. Darove prinašajo. Pet ljudi. Treba jih bo lepo sprejeti...«

Komaj je prišel, je že odšel, da bi izdal povelja glede hrane, prenočišča itd.

Delegacija je prišla zgodaj zjutraj. Pripeljala se je s štabnim avtomobilom. Dve dekleti, predstavniki oblastnega partijskega komiteja in še dva moška so prinesli nekaj kovčkov z darili.

Goste so pričakovali na robu tabora. Tudi Leontjev jih je šel pričakovat.

V čistem zraku so brenčale čebele. Z zemlje, ki jo je že jelo ogrevati jutranje sonce, so se dvigale meglice.

»Kako je lepo!« je rekel Leontjev tiho in sam zase. »Čudovito je!« Vsi obrazi okoli njega so bili bodri in razpoloženi.

»Jutri je takšno, da bi si lepšega ne mogli želeli,« je dejal Sviridov. »Tiho je, sonce sije...« Zdi se mi, kot da prihajajo...»

Resnično. Zaslišalo se je brenjenje motorja in mahoma se je pojavil na poti odprt štabni avtomobil, v katerem je sedelo nekaj ljudi v civilu. Sprejadj sta sedeli dve dekleti in veselo mahali z rokami.

Avto se ni še dobro ustavil, ko je iz njega skočil suh in nasmejan človek z brazgotino prek lica, in planil k tistim, ki so ga čakali. »Pozdravljeni!« je radostno zaklical in prisrčno in krepko stisnil roko Leontjevu in Sviridovu. »Prinašam vam pozdrave od Ivanovcev. Dovolite, kar tako, brez govora, po delavsko. To je torej naša Vera in tole Tonja — naš komсомolski naraščaj, tale tu je stari proletarec Ivan Jegorovič — nič ne marajte, če je star, on si lahko vsakega fanta za klobuk zatakne. Tole pa je naš agronom